Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 5 (16228) | 1983 оной январиин 7, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

[Ш]АНГА ЖУРАМ, [Һ]АЙН ЭМХИДХЭЛ ХЭРЭГТЭЙ

...нэ, 1983 он гараһаар хэдэн үдэр үнгэрбэ. Совет арад ...н нэгэдэхи табан жэлэйнгээ гурбадахи — гол жэлые ... ехэ урма баяртайгаар, һайн һайхан мэдэрэлтэйгээр ...д, түрүүшын үдэрһөө гайхамшагта ажал хэрэгүү... шэмэглэжэ эхилбэ. Эдэ үдэрнүүдтэ ажалша кол...ив бүхэн үнгэрһэн үеынгөө үрэ дүнгүүдые согсолжо, ...жэлхы ёһоор пэнэжэлхэтэеэ хамта, байгша ондо хэхэ, ...хэ ажал хүдэлмэреэ тодорхойлно, социалис уялга...аа зүбшэн хэлсэнэ. Тиихэдээ ажалай бүтээсэ, хүдэл...ин ашаг үрэ ба шанар дээшэлүүлхэ, алмалта ба арь...лта туйлаха, эмхидхэл болон гурим журам шангад...а талаар холын хараата хэмжээ ябуулгануудые түсэб...э байнхай.

...э бүгэдэ тон һайшаалтай. Юуб гэхэдэ, нёдондо хэды ехэ ...алтын туйлагдабашье, урдамнай үшөө хэсүү шанга ...л хэрэг хүлеэнэ, орёо ба харюусалгатай зорилтонууд ...гдана. Энэнь манайшье республикын эрхэ байдал ...эһээ эли тодоор харагдана. Нэгэ жэшээ. Байгша ... гүрэндэ худалдагдадаг продукци үйлэдбэрилгэ үн...эн жэлэйхиһээ 7.3 процентээр ехэ болохо зэргэтэй. ...өө ажахы дээрэ абажа харахада, бүрипье хүшэр хүндэ ...аринууд үгтэнхэй. Жэшээнь, республикын колхоз, ...озуудай бүхы дээрэнь абадаг продукци аяар 31 про...тээр дээшэлхэ болоно. Тодорхойлходо, ороохо таряа ...алгые 22,8 процентээр, хартаабха — 15,6 процентээр, ...ш — 1,6 дахин, силосэй ургамалнуудые — 41,6 про...тээр, бүхы янзын үбһэ — 30 процентээр дээшэлүүлхэ ...ойбди. Энэл үедэ мяха абалгые 7,6 процентээр, һү — ...үндэгэ — 15, нооһо — 2,4 процентээр ехэ болгохоор ...эблэгдэнэ. Тиимэһээ эдэ бүхы даабаринуудые дүүргэхэ ...а боломжонуудай шухала нэгэ нүхэсэл гэхэдэ, ажалай ...идхэл ба журам шангадхаха, абаһан шиндхэбэринүү... дүүргэлтые хинаха, шалгаха хэрэг мүн болоно. Эгээл ...э эрилтэ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленум ...өө табигдаһан байна.

«...ПАРТИИНА, ГҮРЭНЭЙ БА АЖАЛАЙ ЖУРАМ ...ЗАГАЙРУУЛҺАН АЛИ БҮХЫ ЯБАДАЛНУУДЫЕ ...АДХАХЫН ТУЛА ЭСЭРГҮҮ ШАНГА ТЭМСЭЛ ...УУЛХА ХЭРЭГТЭЙ» — гэжэ нүхэр Ю. В. Андропов ...олон тэмдэглээ бэлэй.

...нэ тон зүб ажаглалта. Нээрээшье, мүнөөнэй ниитын ...эдбэридэ, али бүхы, илангаяа ажалай эмхидхэл ба ...рамай удха шанар тон ехээр ургаа бшуу. Ушарынь, ...эб янзын үйлэдбэриин ба һалбаринуудай хоорондохи ...илсаанууд, шэнэ түрүү техникэ болон технологи хадаа ...н сэхэ ажалша хүн бүхэнэй урда үндэр эрилтэнүүдые ...ина. Имагтал үйлэдбэриин шата бүхэндэ, ажалша ...ллектив бүхэндэ гурим журам һайжаруулһанай ашаар ...энэ жэлэй түсэб болон уялгануудай саг болзор соогоо ...ргэгдэхэ байһаниинь эли ха юм. Энэл ойлгомжые ...эн олониитын ухаан бодолдо гүнзэгыгоор нэбтэрүүлхэ ...рэг дайшалхы зорилго болоно.

...эхэ зуура ажалай, технологическа болон түсэб дүүр...гын журам эбдэхэ, оньһон техникэ ба түхеэрэлгэнүү... миин байлгаха, хүдэлмэриин үнэтэ сагые хооһон ...хэ ябадал зарим предприятинуудта, колхоз, совхо...удта үзэгдэһэн зандаа. Мүн нэгэ зарим газарта ажа...й эмхидхэл, журам һула, хүдэлмэриин саг ашаг үрэ ...гатайгаар ашаглаха, ажалдаа гээгдэхэ, доторой гурим ...загайруулха гэхэ мэтэ ушарнууд бии. Жэшээлхэдэ, ...аан-Үдын пивын, түмэр хэрэгсэлнүүдэй Кировэй нэ...ржэтэ заводуудта, гэр барилгын комбинадта үнэтэ ...аа гамгүйгоор гээхэ, ажалһаа һамшаха, журам эбдэхэ ...адалнууд али олон дайралдана. Тэрэшэлэн «Забайкал...с» нэгэдэлэй хэдэн предприятинууд болон түб хоты...ай барилгын зарим эмхинүүдтэ, Нютагай, Эдеэ хоолой ...инистерствын һалбаринуудта иимэ баримтанууд бии. ...эстэнь хэдэн зуу, мянган час, үдэр миин хаягдана.

Республикымнай хүдөө ажахын зарим ажахынуудта ...алай журамай һулаһаа болоһо, үйлэдбэриин ашаг ...ын дээшэлэлгэ мүнөөнэй эрилтэдэ харюусанагүй. Ху...хаапай, Загарайн, Сэлэнгын, Яруунын районуудай ...рим колхоз, совхозуудта дээрэһээ үгтэһэн заабаринуу...е дүүргэхэгүй, даалгагдаһан хүдэлмэридөө хайшаа хэрэ...р хандаха ушар үсөөн бэшэ. Ниитын баялиг гамнаха, ...ьбалха асуудалда хүсэд анхарал хандуулагданагүй. ...эзхэн үедэ ажалай журам бэхижүүлхэ, ажалай үдэр ...хэнинс дүүрэн хэрэглэхэ гээшэ хүдөөгэй ажалшадта ...хабтар ехэ удхатай. Яахадааб гэхэдэ, хүдөө ажахын ...мпани бүхэн хойшолуулашагүй, тэрэл сагтаа, тон бого...хон болзор соо хэгдэдэг ха юм. Мүнөө малай үбэлжэл...н үеын түлэг дундаа ябажа, түл абалгын эхилхэеэ бай...да, шанга журамтайгаар хүдэлхэ гээшэ илангаяа шухала ...олоно. Эндэ ехэ бага тушаалтан гэжэ байгаад илгаа ...йха ёһогүй, хүн бүхэн адли харюусалгатай.

Агуухэ Эхэ оронноймнай ниислэл — Москвагай арадай ...жахын бүхы һалбаринуудай түрүү коллективүүд ажалай ...ихидхэлые эрид һайжаруулха, эзэн буса ябадалтай, үй...эдбэриин ба гүрэнэй журамые эбдэлгэтэй тэмсэлые шан...дхаха талаар шэглүүлэгдэһэн уялгануудые абаһан ...йна. Энэ үнэтэ үүсхэлые манай республикын түрүү ...ллективүүд һайшаан дэмжэжэ байнхай. Жэшээнь, ...жалай Улаан Тугай орденто авиационно, судна бүтээл...ын, «Теплоприбор» заводуудай, М. И. Калининай нэ...ржэтэ локомотивна депогой, мебель бүтээдэг ба модо ...олбосоруулдаг, париин сэмбын комбинадуудай, барилга...абсаралгын 1-дэхи управлениин ба бусад коллективүүд ...осквагайхидай жэшээгээр ажалай журам шангадхаха ...орилготойгоор ажалшадай суглаа үнгэргэжэ, шэнэ хэм...ээ ябуулгануудые түсэблэжэ, харюусалгатай уялгануу...ые абажа байна. Энэ эдэбхи үүсхэлые бүри дэлгэрүү...эн, хамтын амжалта туйлаха эрилтэ табигдана. Ажа...ай ба ниитын жаяг журамые эбдэһэн ушар бүхэндэ хаа ...аанагүй эбсэшэгүй байдал тогтоолго, ажалһаа һамшалга ...а гээгдэлгэ, үйлэдбэри дээрэһээ дура зоргоороо гаража ...шолго онсо үйлэ хэрэг гэжэ тоологдохо ёһотой.

«Ажалай журам — амжалтын түлхюур», «Бүхы юумэн ...урам гуримһаа үндэһэтэй» гэжэ арад зоной дунда дэмы ...элсэдэггүй. Ушар иимэһээ ажалай журам бэхижүүлхэ ...алаар хаа хаанагүй эрид шанга хэмжээнүүдые абаха саг ...рээ. Ушарынь үйлэдбэриин дэлисэ хэмжээнэй бүри үр...эн, ажахын холбооной улам орёо болоһо, эрдэм ба техни...ын дэбжэлтын бүри түргэдэжэ байһан мүнөөнэй оршон ...айдалда хүдэлмэриин час, минута бүхэнэй, доторой гурим ...шангаар сахилгын удха шанар хэмгүй ехэ болоо бшуу. ...иимэһээ нэн түрүүн эдэ эрилтэнүүдые хүн бүхэндэ тайл...барилан ойлгуулха хэрэгтэй. Энээнһээ уламжалан хэлэ...эдэ, ажалай журам бэхижүүлхын, хүдэлмэриин эмхидхэл ...һайжаруулхын түлөө тэмсэл хадаа нютагуудтахи партий...на, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай гол ...нхаралда саг үргэлжэ байха ёһотой.

ВАРШАВСКА ДОГОВОРТО ОРОДОГ ГҮРЭНҮҮДЭЙ ПОЛИТИЧЕСКЭ ЗҮБШЭЛЭЛГЫН КОМИТЕДЭЙ ЗҮБЛӨӨНЭЙ КОММЮНИКЕ

Хани барисаан, харилсаа холбоон ба нэгэ нэгэндээ туһалалсалга тухай Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөн 1983 оной январиин 4—5-да Прагада болобо.

Зүблөөндэ хабаадаа гэбэл:

Болгариин Арадай Республикаһаа — Тодор Живков — Болгариин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Болгариин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ, делегацие толгойлогшо; Гриша Филипов — БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; Добри Джуров — БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй арадай оборонын министр; Петр Младенов — БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр; Димитр Станишев — БКП-гэй ЦК-гай секретарь;

Венгриин Арадай Республикаһаа — Янош Кадар — Венгриин Социалис хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, делегацие толгойлогшо; Дьердь Лазар — ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; Петер Варкони — ВСРП-гэй ЦК-гай секретарь; Лайош Цинеге — ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-эй оборонын министр; Фридьеш Пуйя — ВСРП-гэй ЦК-гай гэшүүн, ВНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр;

Германиин Демократическа Республикаһаа — Эрих Хонеккер — Германиин Социалис нэгэдэмэл партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Германиин Демократическа Республикын Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ, делегацие толгойлогшо; Вилли Штоф — СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; Герман Аксен — Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь; Гейнц Гофман — СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй национальна оборонын министр; Гюнтер Миттаг — Политбюрогой гэшүүн, СЕПГ-гэй ЦК-гай секретарь; Оскар Фишер — СЕПГ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ГДР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр;

Польшын Арадай Республикаһаа — Войцех Ярузельский — Польшын Нэгэдэмэл хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Польшын Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, делегацие толгойлогшо; Юзеф Чирек — Политбюрогой гэшүүн, ПОРП-ын ЦК-гай секретарь; Стефан Ольшовский — ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ПНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр; Флориан Сивицкий — ПОРП-ын ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, Национальна оборонын министрэй орлогшо, Польшын сэрэгүүдэй Генеральна штабай начальник;

Румыниин Социалис Республикаһаа — Николае Чаушеску — Румыниин Коммунис партиин Генеральна секретарь, Румыниин Социалис Республикын Президент, делегацие толгойлогшо; Константин Дэскэлеску — РКП-гэй ЦК-гай Политическэ гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүн, СРР-эй правительствын Премьер-Министр; Миу Добреску — Политическэ гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүндэ кандидат, РКП-гэй ЦК-гай секретарь; Штефан Андрей — РКП-гэй ЦК-гай Политическэ гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүндэ кандидат, СРР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр; Константин Олтяну — РКП-гэй ЦК-гай Политическэ гүйсэдхэхэ комитедэй гэшүүндэ кандидат, СРР-эй национальна оборонын министр;

Совет Социалис Республикануудай Союзһаа — Ю. В. Андропов — Советскэ Союзай Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, делегацие толгойлогшо; Н. А. Тихонов — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ; А. А. Громыко — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр; Д. Ф. Устинов — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр; К. В. Русаков — КПСС-эй ЦК-гай секретарь;

Чехословакиин Социалис Республикаһаа — Густав Гусак — Чехословакиин Коммунис партиин ЦК-гай Генеральна секретарь, Чехословакиин Социалис Республикын Президент, делегацие толгойлогшо; Любомир Штроугал — КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ; Васил Биляк — КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь, Милош Якеш — КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь; Богуслав Хнеупек — КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ЧССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр, Мартин Дзур — КПЧ-гэй ЦК-гай гэшүүн, ЧССР-эй национальна оборонын министр.

Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ахамад командалагша Советскэ Союзай Маршал В. Г. Куликов зүблөөнэй хүдэлмэридэ мүн лэ хабаадаһан байна. ЧССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Д. Спачил зүблөөн дээрэ Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй генеральна секретариин уялгые гүйсэдхэбэ.

КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Густав Гусак Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй зүблөө нээгээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад минута соо дуугай байжа, мүнөө үеын политическэ ба гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагша, эб найрамдалай ба уласхоорондын аюулгүй байдалай түлөө, шахардуу шанга байдалые һуларуулхын түлөө залан сэхэ тэмсэлшэ, социалис гүрэнүүдэй харилсаа холбоое хүгжөөлгэдэ, нягта жагсаалые бэхижүүлгэдэ сэгнэшэгүй хубитаяа оруулһан Л. И. Брежневэй дурасхаалые ёһолон хүндэлбэ.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр В. Ярузельский, РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Президент нүхэр Н. Чаушеску, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. Андропов зүблөөн дээрэ ээлжээлэн түрүүлэгшээр һуубад.

Уласхоорондын байдалай орёо түгшүүриитэй болоһо байһанһаа уламжалан, Европодо тохёолдоһон байдалые зүблөөндэ хабаадагшад зүбшэн хэлсэһэн, уласхоорондын бусад зарим асуудалнуудаар һанамжануудаа халан абалсаһан байна. Энэ талаар тэрэ мүнөө үедэ ядерна дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулан бэхижүүлхын түлөө, Европо түбидэ аюулгүй байдалые бэхижүүлхын ба харилсаа холбоое хүгжөөхын түлөө тэмсэлэй гол шухала шэглэлнүүдые зүбшэн хэлсэбэ. Хамгаалалтын-политическэ холбооной ажал ябуулга тухай тогтохолоо. 1980 оной май һарада Варшавада болоһон урдахи зүблөөнһөө хойшо үнгэрһэн үе соо гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй комитедэй ба оборонын министрнүүдэй комитедэй хүдэлмэрине һайнаар сэгнэһэн, саашанхи зорилгонуудые хараалһан байна.

Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй нэгэн дуугаар баталан абаһан Политическэ Декларации дотор тэдэнэр тобшололнуудаа, һанамжануудаа, найруулһан байха юм. Тус Декларации толилогдохо.

Зүблөө эмхидхэһэн орон хадаа Чехословакиин Социалис Республика Политическэ Декларацине Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин тусхай документ болгожо дэлгэрүүлэн тарааха, аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадаһан бүхы гүрэнүүдтэ тэрээн тухай мэдээсэхэ ёһотой гэжэ үгээ ойлголсобод. Тиихэдэ Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй болон Хойто Атлантическа договорой гэшүүн-гүрэнүүдэй хоорондо сэрэгэй хүсэ хэрэглэхэгүй ба эб найрамдалта харилсаа тогтоохо тухай договор баталха гэһэн амгалан тайбан шэнэ ехэ дурадхалда ниитэ Европын зүблөөндэ хабаадагшадай онсо анхаралыень хандуулха. Бүхы бусад гүрэнүүд энэ договор баталалгада хабаадажа шадаха байна. Энэ үүсхэлые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар шэглүүлэгдэһэн саашанхи алхамууд тухай асуудалые Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй комитедэй ээлжээтэ заседани дээрээ хаража үзэхөөр үгээ ойлголсобод.

Нэгэдэмэл командованиин хэһэн хүдэлмэри тухай Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ахамад командалагшын хэһэн элидхэлые Политическэ Зүбшэлэлгын комитет шагнаа.

Зүблөөн хани барисаанай, нүхэд ёһоной, үгээ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрбэ. Зүбшэн хэлсэгдэһэн Европын ба дэлхэйн политикын үндэһэн шухала асуудалнуудаар Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй хараа бодолой нэгэн адли байһые зүблөөн гэршэлэн харуулаа.

Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй ээлжээтэ зүблөөн Болгариин Арадай Республикын ниислэл — Софи хотодо зарлагдаха.

ПКК-гай зүблөөндэ хабаадагшадай хүндэлэлдэ эмхидхэгдэһэн хани ёһоной уулзалга

ПРАГА. Январиин 5. (ТАСС). Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөндэ хабаадагшадай хүндэлэлдэ КПЧ-гэй Центральна Комитет болон ЧССР-эй правительство Пражска Градта хани ёһоной уулзалга эмхидхэбэ.

БКП-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, НРБ-гэй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Т. Живков түрүүтэй НРБ-гэй, ВСРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Я. Кадар түрүүтэй ВНР-эй, СЕПГ-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, ГДР-эй Гүрэнэй Соведэй Түрүүлэгшэ Э. Хонеккер түрүүтэй ГДР-эй, ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский түрүүтэй ПНР-эй, РКП-гэй Генеральна секретарь, СРР-эй Президент Н. Чаушеску түрүүтэй СРР-эй, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андропов түрүүтэй СССР-эй, КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Г. Гусак түрүүтэй ЧССР-эй делегацинууд уулзалгада байгаа.

КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүд болон гэшүүндэ кандидадууд, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарьнар, ЧССР-эй партийна болон гүрэнэй бусад элитэ ажал ябуулагшад уулзалгада баһал байлсаа.

Нүхэр Г. Гусак уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй ПКК-гай болоһо үнгэрһэн зүблөөнэй гайхамшагта удха шанарые онсолон тэмдэглэһэн байна. Зүблөөн дээрэ баталан абтаһан Политическэ Декларации хадаа амгалан тайбан байдал ба арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, уласхоорондын шахардуу байдалые саашадань һуларуулха талаар уласхоорондын орёо хүшэр асуудалнуудые шиидхэлгэдэ шэнэ түлхисэ болохо байна гээд тэрэ хэлээ.

Декларации дотор найруулагдаһан бүтэмжэтэй дурадхалнуудта бусад бүхы гүрэнүүдэй правительствонууд анхаралтайгаар хандажа, эб найрамдалда тохёолдоһон аюулые зайсуулан сарахын, арадуудай амгалан ерээдүйе хангахын тула хамтын хүсэлэл оролдолгонуудай бэелэл мэтээр хүлеэж абаха бээ гэжэ найдажа байһанаа Г. Гусак мэдүүлбэ.

Аха дүү оронуудай делегацинуудай үмэнэһөө нүхэр Т. Живков КПЧ-гэй Центральна Комитет болон ЧССР-эй правительствын зүблөөндэ һайнаар бэлдэһэнэйнь, үнэн зүрхэнһөө угтаһанайнь түлөө баяр баясхалан хүргөө.

Эб найрамдалта үүсхэлнүүдээрээ дайнай аюулые зайсуулан саралгада, гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаануудта этигэл найдалай оршон байдал байгуулгада туһа нэмэри хэхээр социалис гүрэнүүдэй эрид шиидэнхэй байһые Прагадахи зүблөөн дахин харуулба гээд Т. Живков хэлээ. Социалис общество байгуулгада шэнэ амжалтануудые туйлахыень Чехословакиин Коммунис партида, бүхы чехословак арадта тэрэ хүсэһэн байна.

Хани ёһоной уулзалга үнэн зүрхэнэй, нүхэр ёһоной оршон байдалда үнгэрөө.

«РУДЕ ПРАВО» ГАЗЕТЫН АСУУДАЛДА НҮХЭР Ю. В. АНДРОПОВОЙ ХАРЮУ

Варшавска Договорто хабаададаг оронуудай ПКК-гай Прагада болоһо дүүрэһэн зүблөөндэ ямар сэгнэлтэ үгэжэ болохоб гэһэн асуудалтайгаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповто Чехословакиин «Руде Право» газетын редакци хандаһан байна.

Нүхэр Ю. В. Андроповой үгэһэн харюу доро толилогдоно:

Социалис оронуудай хоорондо тогтоһон аха дүү ёһоной заншалай оршон байдалда хамтын хүдэлмэриин хоёр үдэр үнгэрһэн байна. Уласхоорондын үйлэ хэрэгүүд тушаа һанал бодолнуудаа сасуулан хаража үзэһэн, ерээдүйн хараа шугамые хамтааран хараалһан байнабди. Уласхоорондын шахардуу байдалай аюултайгаар һужэрөөд байһан илангаяа мүнөө үедэ энэмнай тон ехэ хэрэг болоно.

Зүбшэн хэлсэлгын хөөрэлдөөнэй ашаг үрэтэйгөөр ба үнэн сэхэ оршон байдалда үнгэрһыень совет делегаци үндэрөөр сэгнэнэ. Зүблөөн дээрэ нэгэдэлээ бэхижүүлхэ, үгээ ойлголсолгые улам гүнзэгырүүлхэ, гадаадын политическэ ябуулгануудаа тааралдуулан зохилдуулха хүсэл эрмэлзэлтэй байһаниинь шухала удха шанартай байна.

Дэлхэй дээрэхи байдалые бидэ бодолтойгоор сэгнэнэбди. НАТО-гай сэрэгэй бэлэдхэлнүүд бидэнэй һанаае зобооно гэжэ нюунагүйбди. Гэбэшье 80-яад онуудай эхеэр уласхоорондын байдалай муудаашье һаань, социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй уласхоорондын байдал бата бэхи байһан зандаа. Энээн тухай би онсолон тэмдэглэхэ хүсэлтэйб.

Европодохи байдалые бэхижүүлхын, дэлхэй дээрэхи политическэ оршон байдалые һайжаруулхын тула һайн һайхан дура зориг манда бии. Империализмын зүгһөө тохёолдуулагдадаг сэрэгэй аюулай урдаһаа эсэргүүсэн тулаха хүсэн һэлашье хүрэхэ.

Зүблөөн дээрэ хани ёһоор һанал бодолоо андалдалгаһаа иимэ шухала тобшолол хэжэ болохо. Эзэрхэг түримхэй империалис бүлэгөөрхидэй социалис оронуудые хашан түрихэ һанаашалгадань харюу болгон, манай нэгэдэл, манай экономическа болон оборонно хүсэ шадал улам бэхижүүлэгдэхэ ёһотой. Манай оронуудай аюулгүй байдал, эб найрамдалай хуби заяан бүхыдөө энээнтэй сэхэ холбоотой гэжэ үнэн руунь хэлэлтэй.

Советскэ Союз тушаа хэлэхэ болоо һаа, аха дүү оронуудтай хани барисаа болон харилсаа холбоое хүгжөөхэ асуудалнууд тэрэнэй уласхоорондын политикада ходо онсо түрүү һуури эзэлдэг байгаа, эзэлхэшье юм.

Энэ арга боломжые хэрэглэн, нүхэр Густав Гусагта, манай чехословак нүхэдтэ үнэн зүрхэнһөө хүндэмүүшэ ёһоор угтаһанайнь түлөө, зүблөөнэй хүдэлмэридэ һайн эрхэ байдал байгуулһанайнь түлөө совет делегациин үмэнэһөө үнэн зүрхэнэй талархал мэдүүлхэ хүсэлтэйб.

Чехословакиин коммунистнуудта, танай ороной бүхы ажалшадта оршон гараһан шэнэ жэлдэ эгээл һайн һайханиие хүсэнэбди.

(ТАСС).

УЛААН ТУГ БАРЮУЛАГДАБА

Улаан-Үдын Железнодорожно районой ажалшад нёдондо жэлэй эхинһээ абаһан ажалайнгаа эршые һуладхангүй, жэлэй туршада габшагай шангаар хүдэлжэ, Бүхэроссиин социалис мүрысоондэ шалгараһан байна.

Авиазаводой соёлой «Рассвет» ордон соо энэ райондо РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг барюулгада зорюулагдаһан баярай суглаан январиин 5-да болобо. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь И. М. Пытин суглаа нээжэ, КПСС-эй обкомой 1-дэхи секретарь, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн **А. У. Модогоевто** үгэ үгтэбэ.

Железнодорожно районой ажалшадай арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ ажал хэрэгтээ һайн үрэ дүнгүүдые туйлаһаарнь КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй зүгһөө тэрэ халуунаар амаршалжа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна. Удаань суглаанда хабаадагшадай нэрьемэ альга ташалган доро РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг, ойн баярай диплом мүнгэн шантайгаар районой түлөөлэгшэдтэ барюулагдаа.

Һүүлээрнь авиазаводой директор **Ю. И. Кравцов**, хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводой партийна комитедэй секретарь **Л. Н. Молчанова**, локомотив-вагон заһабарилгын заводой барилгын управлениин бригадир **Н. С. Горбачев**, партиин райкомой нэгэдэхи секретарь **И. М. Пытин** гэгшэд үгэ хэлээ. Тэдэ нүхэд үнгэрһэн жэлэй туршада туйлаһан амжалтанууд тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэһөө гадна, 1983 ондо предприятинуудайнгаа продукци худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, мүн ажалай эмхидхэл улам һайжаруулха, ниитын ба ажалай журам шангадхаха талаар табигдаһан зорилгонууд ямаараа тодорхойгоор тогтобо.

Суглаан дээрэ Железнодорожно районой ажалшадай 1983 оной социалис уялганууд баталан абтаа. Баярай суглаанай түгэсхэлдэ районой ажалай түрүүшүүлдэ үнэтэ бэлэгүүд барюулагдажа, концерт харуулагдаа.

Ц. ЦЫРЕНДАШИЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан туг барюулгын үедэ. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Совет делегаци Прагаһаа мордобо

ПРАГА. Январиин 5. (ТАСС). Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй ээлжээтэ зүблөөндэ хабаадаһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андропов түрүүтэй совет делегаци Прагаһаа мордобо.

Делегациин бүридэлдэ — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал Д. Ф. Устинов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. В. Русаков ороно.

Прагын аэропортдо КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь, ЧССР-эй Президент Г. Гусак, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй правительствын Түрүүлэгшэ Л. Штроугал, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь В. Биляк, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, ЧССР-эй Федеральна суглаанай түрүүлэгшэ А. Индра, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарь М. Якеш, ЧССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр Б. Хнеупек, ЧССР-эй национальна оборонын министр армиин генерал М. Дзур, бусад тушаалтад делегацие үдэшөө.

СССР-һээ ЧССР-тэ байдаг элшэн сайд А. П. Ботвин үдэшэгшэдэй дунда байлсаа.

Совет делегаци Москвагаа бусаба

Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй ээлжээтэ зүблөөндэ хабаадаһан КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андропов түрүүтэй совет делегаци январиин 5-да Прагаһаа Москвагаа бусажа ерэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй оборонын министр, Советскэ Союзай Маршал Д. Ф. Устинов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. В. Русаков делегациин бүридэлдэ ороһон байгаа.

Г. А. Алиев, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. Я. Пельше, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, Н. И. Рыжков бусад нүхэд аэродром дээрэ делегацие угтаа. ЧССР-һээ СССР-тэ байдаг элшэн сайд Ч. Ловетинский угтагшадай дунда байгаа.

(ТАСС).

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ һуралсал

ПРОПАГАНДИСТНАРАЙ ЗОРИЛГО

Мүнөө орон доторнай, тэрэ тоодо манай республикада партиин Центральна Комитедэй ноябриин (1982 он) Пленумэй, СССР-эй, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй сессинүүдэй материалнуудые гүн гүнзэгыгөөр шудалан үзэжэ, тэрэниие хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ талаар ехэ юумэн хэгдэжэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэнүүд хото, хүдөөгэй ажалшадай дунда халуунаар дэмжэн һайшаагдаад, мүнөө тэдэнэй гол зорилгонь болонхой. Эндэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ манай ороной саашанхи хүгжэлтын шэнэ харгы зам нээгдэбэ. Эдэ бүгэдые бодотоор бэелүүлхын тула хүн бүхэн түсэбэй дүүргэлтэ минимиишье ажалай хубитаһаа дулдыдаха, бидэ бултадаа һайнаар хүдэлөөһаа, бултадаа һайнаар ажаһуухабди гэжэ ойлгохо ёһотой болоно бшуу.

Энээн дээрэһээ КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй, СССР-эй, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй Верховно Соведүүдэй сессинүүдэй материалнуудые шагнагшадтаа гүн гүнзэгыгөөр ойлгуулжа, тэдэниие дэлгэрэнгыгээр, тодорхойгоор шудалан үзэжэ, бодото ажалдаа хүтэлбэри болгон шэнэ жэлэй хубиин түсэб зохёоходонь шагнагшадта туһалха хэрэгтэй. Гэбэшье парти болон правительствын табиһан түсэбүүдые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ хэрэгтэй. Энэ хадаа пропагандистнарай ойрын сагта бэелүүлхэ шухала зорилго болоно.

Политическэ гэгээрэлэй һургуулинуудай болон экономическэ һуралсалай шэнэ зорилгонууд тухай тоосоото һунгалтын партийна суглаанууд дээрэ хэлсэгдэһэн байна. Һуралсалай энэ жэлдэ республика доторнай партийна гэгээрэлэй политическэ 2.459 һургуули болон теоретическэ семинар байгуулагданхай. Эндэ бүхыдөө 57.115 хүн һурана. «СССР-эй Эдеэ хоолой программа» гэһэн шэнэ курсада ехэ анхарал хандуулагдана гээшэ. Тиихэдэ 11.148 хүн «КПСС-эй түүхэ», «КПСС-эй түүхын дүй дүршэл», «КПСС-эй гадаадын болон дотоодын политикын асуудалнууд» гэһэн курсануудые шудалан үзэнэд.

Нёдондонойхидо орходоо һуралсалай шэнэ жэлдэ политическэ һургуулинууд болон теоретическэ семинарнуудта һурагшадай тоо 2,5 процентээр олошороо гэхэ гү, али һургуулинуудта ябадаг бүхы хүнүүдэй 66 процентнь болоно.

Экономическэ һуралсалда коммунис ажалай, тодорхой экономикын 3045 һургуули болон теоретическэ семинарнууд хүдэлнэ. Эндэ 69.234 хүн һурана.

«Экономическэ һуралсал болон ажалшадые хүмүүжүүлгэ саашаданъ һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые бэелүүлэн, «Алмалта — коммунис шэнжэ шанар», «Алмалтатай экономико», Эдеэ хоолой программые шудалан үзэхэ һургуулинуудые эмхидхэхэ хэрэгтэ партийна организацинуудай онсо анхарал хандуулһаниинь һайшаалтай.

Тиихэдэ комсомолой гэгээрэлээр политическэ 983 һургуули болон семинарнууд хүдэлнэ. Эндэ 28.410 залуушуул политическэ эрдэм мэдэсэеэ дээшэлүүлнэ.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ пропагандистнарай бэлиг шадабариие дээшэлүүлхэ талаар зохихо хэмжээн абтаһан байна. Тингэжэ мүнөө үедэ политическэ һургуулинуудые, теоретическэ семинарнуудые эрхилдэг хүтэлбэрилэгшэдэй 40 процентнь партийна, совет хүдэлмэрилэгшэд, предприяти болон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, ахамад мэргэжэлтэд болоо. Улаан-Үдын Железнодорожно, Мухар-Шэбэрэй, Хойто-Байгалай болон бусад районуудай пропагандистнар «Табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ», «Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтаха» гэһэн уряа доро хүдэлнэ. Шэнэ жэлэй урда тээхэнэ партиин городской болон районно бүхы комитедүүд «Пропагандистнарай үдэр» ба семинарнуудые үнгэргэһэн байха юм. Тиихэдэ КПСС-эй обкомой дэргэдэ «СССР-эй Эдеэ хоолой программа», «Ажахые эрхилэлгэ нарижуулан һайжаруулга», «Алмалта — коммунис ёһо шэнжэ» гэхэ мэтэ курсануудаар пропагандистнар бэлэдхэл гараа һэн.

Анха түрүүшынхиеэ республикын пропагандистнуудта КПСС-эй Центральна Комитедэй шангууд — Ленинскэ хүндэлэлэй грамотанууд, пропагандистын стол дээрэ табигдаха медаль барюулагдаа. Тэдэнэй дунда Захааминай районой Харацайн совхозой научна коммунизмын пропагандист Екатерина Чимитовна Жамсаранова, Хойто-Байгалай районой «БАМтоннельстрой» барилгын управлениин 11-дэхи тоннельнэ отрядай механик, залуу коммунистын һургуулиин пропагандист Юрий Михайлович Пийтер, Сэлэнгын ЦКК-гай ахамад экономист, экономическэ һургуулиин пропагандист Иван Федорович Кыштымов, Улаан-Үдын авиапредприятиин аэропортын ахалагша штурман, марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалдаг һургуулиин пропагандист Михаил Семенович Хамахаев болон бусад нимэ шангуудта хүртэһэн байна. Марксизм-ленинизмые, мүн КПСС-эй политикые үргэн нийтын дунда ойлгуулан нэбтэрүүлхэ талаар олон жэлэй туршада үрэ ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь түлөө КПСС-эй ЦК-гай тогтооһон үндэр шан коммунист - пропагандистнарта барюулагдахадаа, тэдэнэй габьяань тэмдэглэгдэв.

Һайнаар хэшээлнүүдые үнгэргэжэ байһан пропагандистнарай дунда мяха-консервын комбинадай Скрипская, Улаан-Үдын районой «Маяк» колхозһоо — Алексеев, 101-дэхи ПМК-һаа — Суранов, «Дружба» колхозһоо — Чебунин, Оронгын совхозһоо — Ринчинов болон бусад дурдамаар.

Республикын олонхи партийна организацинуудта түрүүшын хэшээлнүүд яһала һайнаар, эмхи гуримтайгаар үнгэргэгдэһэн байна. Мүнөө һуралсал хаа хаанагүй эдэбхитэйгээр ябуулагдана.

Гэбэшье зарим һургуулинуудта дутуу дундануд дайралдана. Илангаяа түрүүшын хэшээлнүүдтэ Сэлэнгын, Кабанскын, Хэжэнгын районуудай политическэ болон экономическэ һуралсалай зарим һургуулинуудай үсөөн хүн хабаадалсаһаар үнгэрөө.

Мүнөө КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые ёһоор политическэ болон экономическэ һургуулинуудай хэшээлнүүдэй бүрин удхые, тэрэнэй ашаг үрые дээшэлүүлхэ, эдэбхижүүлхэ саг ерэбэ. Гэхэтэй хамта пропагандистнарта хаһа саг соонь һайн туһа хүргэхэ, тэдэнэй эмхидхэлэйнь, хүмүүжүүлхэ үүргые дээшэлүүлхэ шухала.

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн, ноябриин (1982 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые болотор бэелүүлхын тула пропагандистнар ойлгуулгамжын хүдэлмэриие эдэбхитэйгээр ябуулха ёһотой. Энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ, хүдэлмэриин журам эрид дээшэлхэ байна.

А. БАЙХАЛОВ,
КПСС-эй обкомой политическэ гэгээрэлэй байшангые даагшын орлогшо.

ҮДЭРҺӨӨ ҮДЭРТЭ ЭРШЭМТЭЙГЭЭР

Минии хүдэлдэг коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ абаһан социалис уялгаа сагһаань урид амжалтатай бэелүүлжэ шадаа. Эндэ нэн түрүүн һаалишадай оруулһан хубитые нилээд ехэ. Намтай сүг хүдэлдэг ажалай түрүүшүүл Н. Х. Мантушкина, З. Н. Кожевникова, С. П. Степанова болон бусад түсэбэй дүүргэлтэдэ хубитаа бага бэшээр оруулаа.

Энэ хүдэлжэ байһан ажалдаа яһала дүршөө. Түрүүшын үедэ һаалишан болоод байхадамни, хүндэхэншье, хүшэрхэншье һэн. Тэдэ бэрхэшээлнүүд гэдэргээ сухаринагүй, бүри шангаар хүдэлхэ оролдого бэлэйб. Эдэ ахаа эгэшэнэрэй экономическэ һуралсалай зарим һургуулиин хэшээлнүүдтэ үргэлжэ хабаадажа, ажалдаа хэрэглэхэ оролдоногүйб. Ингэжэ бага сага шадабаритайшье болоо хүн бэшэб.

Нёдондо бүхыдөө 945 центнер һү һаажа, комплексэйнгөө һаалишадай дунда эрхимлээб. Эдэ тоо, баримтанууд дурдахада дээрэ ехэ хүдэлмэри эрхилэхэ саг ерээ. Дэмы ажалтай орголдоногүйб. Энэ минии хара хүлһэе гаргажа хүдэлһэнэй үрэ дүн болоно. Мүнөө жэлдэ үшөөшье ехэ амжалта туйлаха арга боломжотойб. Нэн түрүүн малнай үбһэ тэжээлээр гүйсэд хангагданхай. Байра байдалнайшье һайн. Гансал коллективэй гэшүүн бүхэн даалгабаринуудай ажалдаа эзэн ёһоор хандажа, урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлжэ шадабал, хэжэ ябаһан ажалнай үрэ ашагтай байха юм.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй гурбадахи жэлдэ үнеэн бүхэнһөө 4500 килограмм һү һаахаб гэһэн социалис уялга абааб. Тэрэнээ дүүргэхын тула үдэрһөө үдэртэ эршэмтэйгээр хүдэлжэ байнаб. Минии даадаг үнеэд булта шахуу залуу хүсэтэй байна. СССР-эй Эдеэ хоолой программа бэелүүлхэ хэрэгтэ бидэ, малшад өөһэдынгөө хубитые оруулха ёһотойбди. Түрэл оронойнгоо арад зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр гүйсэд хангалсаха байһанаа мэдүүлэбди.

Т. СТРЕЖНЕВА,
һуралсалай «Байгал» ажахын Гурэлбын һүнэй комплексын һаалишан.

Манай фотокорреспондент А. Шойжоловой зураг дээрэ Хандагатайн леспромхозой оньһожоруулагдамал доодо складай нэгэдэхи участогай хүдэлмэришэн О. Н. Лодоевые харанат. Олег Николаевич халаанайнгаа даабари саг үргэлжэ 110 гаран процент бэелүүлдэг. Тэрэ комсомолой цехэй организациин секретарлар һунгагданхай. Эдэбхитэй түрүү хүдэлмэришэн һаяхан партиин гэшүүндэ абтаа.

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОГРАММА — БҮГЭДЭ АРАДАЙ ХЭРЭГ

ХАМҺАБАРИИН АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ

Колхоз, совхозууд — хүдөөдэ социалис үйлэдбэриин үндэһэ һууринь гээшэ. Гэбэшье хамһабариин ажахынуудта анхаралаа хандуулангүй байжа болохогүй гэжэ парти тоолоно. Тиимэһээ Эдеэ хоолой программые зүбшэн хэлсэхэдээ, Сэлэнгын районой ажалшад энээниие саашаданъ хүгжөөхэ арга боломжонууд тухай һанамжа, бодомжонуудаа хэлээ.

Үнгэрһэн арбадахи табан жэлдэ хамһабариин үйлэдбэриин хэмжээн район соо доошолһон, хүдөөгэйхидэй баридаг малай тоо зарим тэды үсөөрһэн байна. Колхоз, совхозуудай зүгһөө үхэр, хони, гахайн түл, таряа талханай зүйл, үбһэ, һоломо мал баригшадта худалдаха ушар гуримшуулагдаагүй байгаа.

Партиин XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ түшэглэн, Эдеэ хоолой программые бэелүүлэн, хамһабариин ажахые хүгжөөхэ талаар тодорхой хэмжээнүүдые колхоз, совхозууд, мүн промышленна предприятинууд хараалаад, бэелүүлжэ эхилбэ.

Арад зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангалгада хубиин ажахынууд нилээд нэмэри оруулна гэжэ Сэлэнгын районой байдал зарим тэды гэршэлнэ. Эбэртэ бодо малай тоо колхоз, совхозуудта 14 мянгаад байбал, хүн зоной хубида 5800 толгой харууһалагдана. Хэрбээ ниитын малай тоо толгой бүхэнэй дунда зэргээр 300 килограммаар гүрэндэ тушаагдахада, үмсынхи 350 килограммда хүрэһэн байна. Тобшолон хэлэхэдэ, райондо үйлэдбэрилэгдэһэн үхэрэй мяханай гурбанайнь нэгэ хүнүүдэй хубиин мал болоно.

Хониной мяхан ехэнхидээ хубиин хэрэглэмжэдэ «ошоно» гэбэшье, ажалшадай хэрэглэмжын горитой эрилтые хангана гээшэ. Тухайлаад үзэхэдэ нимэ: ниитын 180 мянган хонин һүрэгэй хажуугаар үмсэдэ 6800 хонин үсхэбэрилэгдэнэ, гадна тэдэнэр гүрэндэ 200 центнер һооһо худалдана. Райондохи гахайн гансахан фермэдэ оройдоо 300-гаад толгой харууһалагдадаг һаа, харин айлнууд 3500 гахай тэжээдэг байха юм. Жэлэй туршада үмсын 2500 үнеэдһээ дүн хамта 5 мянган тонно һүн абтана. Гадна хартаабха, овощ газаагаа ургуулдаг айлнуудай тоо олошоржо, хүн зон өөһэдынгөө хэрэглэмжые мяха, һү, овощоор гүйсэд хангахаһаа гадна, үлүү гараһан продукцияа гүрэндэ худалдана, базаарта абаашана.

Хамһабариин, хүн зоной хубиин ажахын үйлэдбэриие саашаданъ хүгжөөхэ холын хараатай тодорхой хэмжээнүүд абтана. Тусхайлбал, колхозууд гэшүүдэйнгээ хэрэглэмжэдэ малай түл худалдаха арга боломжотой болоо. Колхозой уставай тодорхойлһон тоогоор ааб даа. Малшадай һайнаар хүдэлжэ, түл олоор абаһанайнь түлөө тугал, хурьга, поршоонхо нэмэлтэ түлбэри болгон үгэлсэхэ эрхэ үргэдхэгдэһэн байна. Колхознигуудай бэлэдхэлсэһэн үбһэ тэжээлэй 10—20 процентые тэдэндэ үгэхэ гурим үйлэдбэриин финансова түсэбтэ оруулагдана. Тэрэшэлэн талха таряанай зүйлнүүдые колхоз гүрэнэй сэнгээр гэшүүдтээ худалдаха эрхэтэй болонхой.

Үбһэ тэжээлэй асуудал Сэлэнгын райондо үшөөл шиидхэгдээгүй байһаар. Зарим ажахынуудай ажалшад үмсынгөө малда үбһэ сабшажа абаха тусхай участогуудта хүртөөгүй. Юуб гэхэдэ, зарим колхозуудай түб һууринуудта усадьбын хажуудахи участогуудые заажа үгэхын аргагүй. Уставаар хараалагдаһан хэмжээндэ хүрэмөөр талмайнууд тэндэ олдоногүй. Ниитын сабшалан дээрэ тодорхой участогуудые айл бүхэндэ заажа үгэхэ асуудал шиидхэхэнь тон орео, арсалдаанай хэрэг болоно. Тиимэһээ ниитэдэ тэжээл бэлэдхэлсээд, хубииень абажа, малаа үбһөөр хангаха аргатай. Шэмэтэ тэжээл ургуулха тусхай поли хүнүүдтэ үгөө һаа ямар юм ааб гэжэ һанагдана.

Анхаралай хандуулагдажа байһаниие хүдөөгэйхид мэдэрээд, һүүлэй үедэ илангаяа хубиингаа ажахы хүгжөөхэ гэжэ оролдоно. Колхоз, совхозууд, нютагай Соведүүд һуурин бүхэндэ ажаһуугшадай хамһабариин үйлэдбэриие хараадаа абан, хүгжэлтыень түсэблэн, туһаламжа үзүүлхэ хэмжээнүүдые хараалаа. Жэшээнь, 1990 он болотор хүдөөгэйхидэй үмсэдөө үсхэбэрилдэг хонидой тоо мянгаар, үнеэд — 300 толгойгоор, гахай — 800-гаар олошорхо ёһотой гэжэ тухайлагданхай.

Үмсын малай үүлтэр һайжаруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар ажахынуудай зооветмэргэжэлтэд зохисотой ажал ябуулха ёһотой. Харин мүнөө энэ талаар юушье хэгдэнэгүй гэхэдэ болоно.

Хартаабха, овощ, алим жэмэс үмсэдөө ургуулха арга боломжо Сэлэнгэдэ бии. Тосхон һууринууд, гүүртэ, отаранууд бүхыдөө уһаар хангагданхай ха юм. Зүгөөр хартаабха, илангаяа овощиин эзэлдэг талмайнууд мүнөөнэй эрилтэдэ хүрэнэгүй. Овощиин эзэлдэг 15 гектарай ехэнхи талмай Гусиноозерскын ажаһуугшадай огород болоно. Харин хажуудаа худагтай, нютагай үтэгжүүлгэ соо «умбажа» байһан манай малшад овощһоо байха, хартаабхашье зариманиинь һуулганагүй. Жэл бүри 180—200 центнер жэмэс үгэжэ байдаг Тохойн плодопитомник үмсэдэ саад байгуулха хэрэгтэ нүлөө үзүүлхэ ёһотой.

Өөрынгөө хэрэглэмжые хангаад, хубидаа үйлэдбэрилһэн продукциин үлүү гараһаниие гүрэндэ худалдаха эрхэ байдалай һайнаар гуримшуулагдаагүй байһаниинь халагламаар. Заготконторо, потребкооперациин магазинуудай бэлэдхэлгын хүдэлмэриин гурим мүнөө үеын эрилтэдэ харюусажа шаданагүй. Малаа хүлөөрнь гү, али мяхан болгоод абаашаха, худалдахада транспорт олдодоггүй гээшэ. Үмсэдэ үйлэдбэрилэгдэһэн 5 мянган тонно һүнэй зарим хубинь гүрэндэ тушаагдаха аад, олонхи колхоз, совхозуудта һү абаха тусхай пунктнуудай, транспортын үгы дээрэһээ худалдагданагүй. Малай эзэдтэй тусхай договор баталаад, продукциинь тодорхой болзор соо абажа байха гурим тогтоохо саг ерээ.

Тэрэшэлэн колхоз, совхозууд мүн лэ тусхай договор баталаад, ниитын малые хүнүүдтэ харууһалуулан шахаад, ажалыень мүнгөөр, тэжээлэй зүйлнүүдээр гү, али мяхаар түлэхэ гурим нэбтэрүүлхэ арга боломжо хаража үзэхэ ёһотой.

Хамһабариин, хүнүүдэй хубиин ажахые хүгжөөжэ, Эдеэ хоолой программые шиидхэхэ хэрэгтэ нэмэри ехээр оруулха олон янзын арга боломжонууд бии. Энэ хэрэгые шиидхэхэдээ, ниитын болон хубиин хоорондохи хэмжээ нариинаар сахиха, хүн зоной хубиин мал үлэмжэ олоор бариха, усадьбые колхозой уставай хараалһанһаа үлүүгээр үргэдхэхэ ябадалтай тэмсэхэ болонобди.

Эдеэ хоолой программые бэелүүлгэдэ али болохоор өөрынгөө хубитые оруулалсаха гээшэ хүдөөгэйхидэй хүндэтэ уялга. Ганса хүдөө ажахынхидай бэшэ, мүн промышленна предприятинуудай дүүргэхэ шухалын шухала зорилго байһан тухай Улаан-Үдын Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын ба шэлэй заводуудай коллективүүдэй үүсхэл гэршэлнэ. Гусиноозерскын предприятинууд хамһабариин ажахынуудые эрхилхэ түрүүшын алхамуудые хэжэ байнхай. Холбооложоной нүүрһэнэй уурхайн, ГРЭС-эй коллективүүдэй эдлүүрилгэдэ колхоз, совхозууд 200-гаад гектар газар заажа үгэһэн, үрэһэ, үтэгжүүлгэнүүдээр туһалжа байдаг.

В. БАТОРОВ,
Сэлэнгын районой агропромышленна нэгэдэлэй соведэй түрүүлэгшэ.

СССР-эй ВДНХ-да

ХОНИДОЙ БЭЛШЭЭРИИЕ ҺАЙЖАРУУЛХА

Эхэ оронойманай ниислэл хото — Москвадахи ВДНХ-гай «Хони үсхэбэрилгэ» гэһэн павильон соо тусгаар тематическа выставкэнүүд эмхидхэгдэдэг юм. Хонидоо һайжаруулагдаһан гү, али һарьдаг уулын, хадалиг газарай ногоо элбэгтэй бэлшээридэ адуулдаг Дунда Азиин, Казахстанай, Хойто-Кавказай, Каспиин далай шадархи, Закавказиин, Зүүн-Сибириин ажахынууд хониной мяханай, нооһоной 70 процентыень үйлэдбэрилжэ, 90 процент хүрэтэр каракуль арһа абажа тушаадаг байна. Илангаяа үһалагдадаг, һайжаруулагдаһан бэлшээритэй колхоз, совхозуудта эрхим шанартай хониной мяха, нарин нооһо бага гаргашатайгаар, ехээр үйлэдбэрилхэ арга боломжо бии. Тиимэһээ һайжаруулагдаһан бэлшээринигээ ашаг шэмые улам дээшэлүүлхэ гээшэ тон шухала зорилго мүн. Тодорхойлбол, нимэ бэлшээридэ шэмэ шанартай ногоо тарихаһаа гадна һайнаар уһалха, үтэгжүүлхэ хэрэгтэй. Тала газартай Зүүн-Сибириин зонодо бэлшээридэнь нэгэ жэлэй ногоо таряад, үбэлдөө хэрэглэхэдэ таарамжатай байдаг. Зунлаа обёос, эртын рапс тарибал, үбэлэй дүрбэн һарада энэ бэлшээридээ малаа адуулхада таарамжатай. Энэ үедэ һүрэг хонидойнгоо тус бүридэнь 300—600 грамм талха таряанай зүйл нэмэжэ эдюулдэг байха юм. Нимэрхүү түрүү дүй дүршэл, онол аргануудые дэлгэрэнгыгээр харуулһан ВДНХ-гай павильондохи тусхай выставкэ харагшад үдэр бүри олон байдаг.

Дурсагдагша тематическа выставкэнүүдтэ һуралсалай элдэб конференцинүүд, зүблөөнүүд, хэшээлнүүд үнгэргэгдэнэ. Мүн тусгаар мэргэжүүлэгдэһэн һуралсалай хэшээлнүүд, дүй дүршэл халан абаха уулзалганууд эмхидхэгдэдэг заншалтай. «Хони үсхэбэрилгэ» гэһэн павильондо эмхидхэгдэһэн выставкые Буряадай АССР-эй, Шэтын, Эрхүүгэй областьнуудай, Красноярскын хизаарай түлөөлэгшэд олоороо орожо хараһан байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Зүүн-Сибириин зоныя область, хизаарнуудай, республикануудай колхоз, совхозууд хонидой тоо толгойе нилээд олошоруулхаһаа гадна, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлһэн байха юм. Олон жэлэй туршада шэнжэлэлгэ-туршалгын хүдэлмэри үсэд нэтэрүүгээр ябуулһанай ашаар нарин нооһотой Забайкалиин үүлтэрэй хонин бии болгогдоо. Нимэ үүлтэрэй хонидой ашаг шэмэ бусадһаа ехэ байхын хажуугаар нютагайнгаа шэрүүн уларилда тааралһан, түхэреэн жэлэй туршада бэлшээридэ ябадаг байха юм. Тиимэһээ Забайкалиин үүлтэрэй хонидые сэбдэг хүйтэн уларилтай Сибирьтэ үсхэбэрилхэдээ тон бага гаргашатайгаар тарган мяха, нарин нооһо ехээр абаха аргатай гээшэ.

Мүнөө үедэ хонидой ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар Шэтын областиин үүлтэртэ малай гүрэнэй «Комсомолец», Карл Марксын нэрэмжэтэ заводууд, «Степной» совхоз болон Агын Буряадай автономито округой XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой дүй дүршэл холуур мэдээжэ болонхой юм. Тиихэдэ Шэтынгээ область дотор суудаа гараһан ахалагша хонишод, Социалис Ажалай Геройнууд С. Юндунов, Б. Домбрылов гэгшэд жэл бүхэндэ 100 эхэ хонин бүриһөө 126—148 хурьга түлжүүлжэ, хонин бүхэнһөө дунда зэргээр 5,5—6,8 килограмм нооһо хайшалжа гүрэндэ тушаадаг байха. Мүн эндэ Буряадай АССР-эй Улаан-Үдын районой «Заветы Ильича» совхозой мэдээжэ хонишон Д. Бандаевай дүй дүршэл дэлгэрэнгыгээр бэшэгдэжэ табигданхай. Ингээд ерэхэдээ тус выставкэ харагшад һүүлэй жэлнүүдтэ Зүүн-Сибириин зонодо ородог республика, область, хизаарнуудай ажахынуудта хонидой үүлтэр һайжаруулха, мүн бэлшээридэ һүрэг хонидые харууһалжа, тарган мяха, нарин нооһо ехээр абаха талаар горитой хүдэлмэриин ябуулагдадаг байһыень үнэн сэдьхэлһээ мэдэржэ, һонирхон танилсана.

М. ЛАРЬКИН,
методист.

Москва хото.

Зураглал

«НЮТАГАЙМ ХАДАНУУД ҺАЙХАН ДАА!»

Набтархан шамбай бэетэй, солбон түргэн гэшхэдэлтэй хүгшэн суглааргшадай урда гаража, элидхэл тушаа өөрынгөө һанамжа, дурадхал оруулна.

— Базарова Намжил Лопсоновна. Бүхы наһаараа мал ажал дээрэ ябаһан хүн. Мүнөө наһанайнгаа амаралтада гаранхай, — гэжэ партиин райкомой таһагые даагша Екатерина Дулмаевна Хамаганова намда ойгуулба. Энэ нимэ танил нэрэ хаана дуулаа бэлэйбиб гэжэ бодолгото болон байтарни, урдамни һууһак Ким Жамсаевич Базаров гэдэргээ эрьежэ, аалиханаар:

— Эжымнил даа, — гээд, энеэбхилбэ.

Энэ ушар Ахын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой партийна тоосоото - һунгалтын суглаан дээрэ болоо һэн. Тиигэжэ би Ким Жамсаевичай эжытэй танилсаа бэлэйб.

Октябриин хубисхалтай сасуу энэ эхэнэрэй хуби заяан, наһанайнь намтар яһала һонирхолтой, баян юм. Арбаадтайһаань эхилһэн ажалайнь арюун зам тухай хөөрэжэ захаданъ гарахаар бэшэ байха. Тэрэ бүри багаһаа түрэлхидөө дахан, ажаллажа эхилээ һэн. Тиин 1942 онһоо хонидой отара даажа абаа бэлэй. Намжил Лопсоновна 1948 онһоо партиин зэргэдэ жагсанхай.

Тэрэнэй дайнай хүндэ хүшэр жэлнүүдһээ мүнөө хүрэтэр ажаллан ябаһан габьяаень Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнэжэ, «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» гэжэ медаляар шагнаһан байна. 1972 ондо наһанайнгаа амаралтада гарабашье, Намжил Лопсоновна мнии һуунгүй, хамтынгаа хэрэгтэ хабаадалсаһаар зандаа. Бага балшар наһанһаа эжытээ хони адуулжа һураһан, тэрэнэй дүй дүршэл халан абаһан үхибүүдынь, эжынгээ энэ ажал хэрэгыень саашань үргэлжэлүүлэн ябана.

Тингэжэ тэрэнэй басаган Вера Жамсаевна хани нүхэр Валерий Патархеевтэй эхэ хонидой отара даажа абаад, амжалтатай һайнаар ажаллажа байнхай. Харин тэрэнэй ехэ хүбүүн Ким Жамсаевич гансал өөрынгөө ажалые хараад ябадаг бэшэ, мүн ниитын ажал хүдэлмэридэ оролдосотойгоор хабаадалсадаг, колхозой эдэбхитэдэй нэгэн гээшэ, — гэжэ арадай депутадуудай Ахын районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Василий Цырендоржиевич Норбоев омогорхон хөөрөө бэлэй.

Колхозой түбһөө хоёр модоной зайда оршодог Үхэрһг гэжэ газарта Базаровтанай отара үбэлжөөтэй. Эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, гэрэй эзэн Ким Жамсаевич бидэниие баяртайгаар угтан, гэртэ орохыемнай уряа һэн. Тэрэнэй газаагуурхи хото хорёонууд аятай зохидоор заһабарилагданхай, досоонь арюун сэбэр, ажалша бэрхэ хүнэй гараар бүтээгдэһэн гэжэ абаһаар мэдэхээр.

Ким Жамсаевич Наталья Цыреновна хани нүхэртэеэ эндэ гурбадахи жэлээ үбэлжэжэ байна. Тэдэнэр 430 эхэ хонидые харууһалдаг. Нёдондо жэлэй үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ, зуун эхэ хонин бүриһөө 97 хурьга абаһан, хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,9 килограмм нооһо хайшалжа, гүрэндэ тушааһан юм. Энэшье жэлэй үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын тула тэдэнэр шармайн хүдэлнэ. Мүнөө жэл тэдэнэй отарын хахадынь шэнэ түлгэнүүд юм. Тиибэшье Базаровтанай бүлэ хонин бүхэнһөө хурьга абажа түлжүүлхэ уялга абанхай. Ким Жамсаевичай ажалайнь намтар мүн лэ баян байха. Тэрэ хара багаһаа эжынгээ ажалдань туһалалсадаг, үбэлэй хүйтэниие, зунай халууниешье илгангүй хонидыень харууһалалсадаг байгаа.

— Ингэжэ эжыгээ дахан, ажаллажа олоһон дүршэлни ажал хүдэлмэридэмни, мүнөөшье, хүндэ ушарай тохёолдоходо ехэ туһалдаг. Эжынгээ бүхы наһаараа хэжэ ябаһан ажалыень саашадань үргэлжэлүүлжэ, түрэл дайдынгаа түнгалаг һайхан агаарта, үльгэр домогто оролһон үзэсхэлэнтэ Саяан хадануудайнгаа хормойдо хонин малаа үсхэн ябаһандаа тон ехэ баяртайб, жаргалтайб, нютагайм хадануудһайхан даа..., — гэжэ Ким Жамсаевич уяран хэлэнэ.

Үнөөхөөрөөшье, эжы абынгаа эхилһэн нангин хэрэгые саашадань үргэлжэлүүлэн ябахаһаа һайхан юумэн үгы гээшэл! Энээн тухайда газетэ, журналнуудта саг үргэлжэ бэшэгдэдэг, мүн ажабайдалайшье олон тоото жэшээнүүд дурдагдадаг. Ким Жамсаевич олон ондоо мэргэжэлнүүдые туршаа. Теэд хаанашье ажаллахадаа, ходоодоо түрүү зэргэдэ жагсан, элоной үльгэр жэшээ болон ябадаг хүн.

1959 ондо Сэлэнгын райондо трактористнуудай курснуудые дүүргээд, түрэл нютагтаа трактористаар ажаллаа. Хабарһаа намар болотор тракторта хүдэлдэг, харин үбэлдөө хонин харадаг һэн. Трактористаар, механигаар, мал адуулагшаар ажаллаһанайнгаа удаа мүнөө хонишоной хүнгэн бэшэ ажал шэлэнхэй.

К. Ж. Базаров 1970 онһоо партиин гэшүүн. Һүүлэй 5—6 жэлэй туршада тэрэ партийна организациин бюрогой гэшүүнээр һунгагдана. Энэ хүндэтэй ба харюусалгатай уялгаяа тэрэ үнэн сэхээр гүйсэдхэдэг юм.

Ким Жамсаевич 4 үхибүүдэй эсэгэ. Тэдэнэйнь хоёрынь өөһэдын гэр бүлэтэй болоод түбхинэнхэй. Света басаганиинь зургаадахида, харин одхон хүбүүн Лопсониинь 3-дахи класста һурана. Һургуулиингаа амаралтада, зундаа тэдэнэр аба эжыдээ туһалалсадаг юм. Тингэжэ түрэлхидэйнгөө хэжэ ябаһан ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, хүндэлжэ һурана.

Ингэжэ Базаровтанайшье бүлэ түрэл Буряадайнгаа 60 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын тула шармайн ажаллажа байна.

Х. ДОРЖИЕВА.

Ахын район.

АЖАЛШАД ЗҮБШЭНЭ, ДУРАДХАНА, ШҮҮМЖЭЛНЭ

...ой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлэй хоёрдохи коллектив продукци гаргаха үнгэрөөшэ жэлэйнгээ болзорһоонь урид дүүргэһэн юм. Илангаяа СССР-жэлэй ойн баярай һайндэрые тэмдэглэжэ байха үе-энэр һайнаар хүдэлөө.

...цехэй түрүү оёдолшон, залуу коммунист О. Б. Дар-габшагай ажалаараа шалгараа. Тэрэ арбан нэгэдэ-...ан жэлэй гурбан жэлэй түсэбые дүүргээд, удаада-тоосоогоор ажаллана.

...а мүнөө технологическа институтда заочноор һура-...дэр бүтээсэтэй, һайн шанартай ажалайнгаа түлөө ...ехословакяар аяншалжа ерэхэ путевкоор шагнаг-байна.

...С-эй гэшүүндэ кандидат оёдолшон Нелли Намха-...ун лэ һайнаар хүдэлдэг. Тэрэ Агуу Октябриин ...ис революциин 65 жэлэй ойн хүндэлэлдэ хоёр жэ-...сэб дүүргэхэ гэһэн социалис уялгаяа амжалтатай-...елүүлээд, мүнөө 1983 оной апрель һарын тоосоо-...удэлжэ эхилэнхэй.

...эдэ тэрээнтэй суг хүдэлдэг Долгор Доржиевагай ...арьта август һара һэхэгдэнхэй байна.

ТЕХНИКРАГ ДЭЭРЭ: оёдолшон О. Б. Дармаева.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭ

«Востоксибэлектросетьстрой» трестын 104-дэхи колоннын коллектив БАМ-ай барилгашадые электрын элшэ хүсөөр хангаха тон харюусалгатай ажал дүүргэнэ. Эдэнэр урдань туруута мориной ябаагүй газарнуудаар булад баханануудые тодхоно. 1975 оной хабар Сибириин суута Лենэ мүрэнэй хоёр эрьедэ 20—30 метр үндэр баханануудые тодхожо, электрын элшэ хүсэ дамжуулха лини татажа эхилээ бэлэй. Тэрэ гэһээр долоон жэлһээ үлүүтэйхэн саг үнгэрөөд байна. Энэ хугасаа соо Байгалай эрьеын, Хойто-Муяын хадануудай дундуур, Дээдэ-Ангара, Витим мүрэнүүд дээгүүр 880 километртэ электролини татагдаад байна.

Энэ колоннын хүдэлмэришэдэй оролдосо шадабариин ашаар лэ ЛЭП-220 түхэлэй лиииин барилга хурдан түргэнөөр хэгдэжэ, Усть-Илимэй ГЭС-эй үйлэдбэрилһэн электрын элшэ хүсэн гайхамшагта тоннельнүүдые малтадаг түхеэрэлгэнүүдые хүдэлгэнэ, БАМ-ай город, поселогуудые гэрэлтүүлнэ. Эдэнэр 1976 ондо 90 километр зайда лини татаһан һаа, 1978 ондо 150 километртэ хүргөө. 1981 ондо тус лини Витим мүрэнэй эрьедэ хүргэгдөө.

Геннадий Васильевич Барановай хүтэлбэрилдэг бригада Дээдэ-Ангара, Муя, Витим мүрэнүүд дээгүүр электролини таталсажа, ёһотой баатаршалга харуулаа. Ажалай Улаан Тугай ордентэ Г. В. Баранов залуу хүдэлмэришэдые олоор һурган хүмүүжүүлжэ, эрхим шанартайгаар барилга хэхыень һургаһан байха юм. Бригадынь гэшүүд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Һарадаа 18 бахана тодхохо даабараа 20—22-то хүргэнэ.

104-дэхи колоннын коллектив «СССР-эй 60 жэлэй ойн һайндэртэ габшагай ажалай 60 недели» гэһэн уряа доро мүрысэжэ, муу бэшэ үрэ дүн туйлана. Булад баханануудые тодхогшод Кодар тээшэ дабшана. Колоннын хүдэлмэришэд даабаряа үлүүлжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэнэ. Г. В. Баранов, А. Е. Матвеев, В. И. Разоренов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бригадануудай коллективүүд мүнөө 1983 оной түсэбөөр барилга хэжэ байна.

Ойн баярай жэлдэ ЛЭП-эй барилгашад 3 миллион 200 мянган түхэригэй барилга хэхэ даабаряа байгша оной ноябриин 1-дэ дүүргээ. КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон барилгашад жэлэй дүүрэтэр үшөө 400 мянган түхэригэй барилга хэхэ гэһэн нэмэлтэ уялга абанхай.

А. КРИВОЙ,
хүдөө бэшэгшэ.
Таксимо һуурин.

БЭЛШЭЭРИ ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Ахын хадалиг, сабшалан багатай, тэжээл багаар бэлэдхэдэг нютагуудта бэлшээри зүбөөр хэрэглэхэ гээшэ угаа ехэ удха шанартай юм. Энэ талаар «Коммунизм» колхозой хоёрдохи бригадын малшад баян дүршэлтэй болонхой. Зунай сагта тэдэнэр малаа ажахынгаа түб тосхонһоо 70—80 километр холо Шутхалайн эхин, Сархы, Забидта, Хара-Гол гэхэ мэтэ холын бэлшээридэ гаргадаг. Тэндэхи шэмэтэй ногоон дээрэ зуһаһан мал түргэнөөр таргалдаг гээшэ.

Гэбэшье тус ажахын нэгэдэхи бригадынхид бэлшээриеэ зүбөөр хэрэглэхэ асуудалда анхарал табинагүй. Холын бэлшээри огто хэрэглэгдэнэгүй. Зунай сагта малайнгаа үбэлжэхэ газарта фермэ, гүүртэнүүдые байлгаад, ногооень таһа гэшхүүлэн эдюулжэрхинэ. Жэшээлхэдэ, Шулуута-Нюрган гэжэ газарта урдань мал үбэлжэдэг, 200—300 центнер үбһэ бэлэдхэдэг байһан юм. Харин мүнөө тэрэниие һүнэй фермэнүүдэй зуһалан болгожорхинхой. Үнгэрһэн нажар эндэ аяар 5 фермэ зуһаа. Бэлшээриин газарай багаһаа үнеэдынь мүртэй һүшье үгөөгүй, хүшэ тамираашье һайжаруулаагүй.

Урда жэлнүүдтэ тус бригадын ехэнхи мал холын бэлшээридэ гаргагдадаг һэн. Баруун-Нюрган гэжэ газарта арбаад фермэ, гүүртэнүүд зуһадаг бэлэй. Үнгэрөөшэ зун эндэ нэгэшье мал гаргагдаагүй. Бригадынь ехэнхи мал үбэлжөөндөө дүтэ зуһажа, үбэлэйнгөө бэлшээриие муудуулаа. Үбэлжэлгын үедэ малнуудынь хаана бэлшэхэнь гээшэб? Холын бэлшээридэ гаргаха баатай болохол ха.

«Коммунизм» колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй, тэрэ тоодо ахамад зоотехник Б. Мункоковой, ахамад агроном Ч. Гергеновэй малай бэлшээри зүбөөр хэрэглэхэ асуудалда анхаралаа ехээр хандуулха сагынь ерээ.

Б. САЯНОВ.

ШЭНЭ АМЖАЛТАНУУД ТЭЭШЭ

Бэшэгүүдэй шэнжэлэл

Республикымнай ажалшад Эхэ оронойнгоо арад түмэнтэй хамта түрэл партиингаа Центральна Комитедэй ноябриин (1982 он) Пленумэй, СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй долоодохи сессиин шиидхэбэринүүдые баяр баясхалантайгаар угтажа абаад, ССР Союзай 60 жэлэй ойе ажалай бага бэшэ амжалтануудаар угтаһан байна. Промышленна болон хүдөө ажахын продукци абаха, гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб дүүргэгдээ. Туйлаһан амжалтануудаараа тэдэнэр һанаагаа амарнагүй, шэнэ жэлдэ бүри ехэ юумэ хэхын түлөө тэмсэнэ. Үдэр бүри газетымнай редакцида орожо байһан бэшэгүүд соо тэрээн тухай хэлэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон Хяагтын ээрэлгэ-нэхэлгын фабрикын 190 түрүү хүдэлмэришэд табан жэлэй хоёр жэлэй даалгабариие болзорһоонь гурбан һара хахадаар урид дүүргээ гэжэ хүдөө бэшэгшэ Д. Дагбаев мэдээсэбэ. Түрүү хүдэлмэришэд Лидия Павловна Яковенко, нэхэгшэ Тамара Степановна Сиротина гэгшэд 1984 оной түсэбөөр ажаллажа эхилбэ. Фабрикын хүдэлмэришэд шэнэ жэлдэ бүри һайнаар хүдэлхөөр зоригжонхой.

Улаан-Үдын шэлэй заводой цехүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ шэл хайлуулдаг цех дүрбэдэхеэ шалгаран гараба. Мүрысөөнэй тугые дээрэ үргэжэ ябаһан энэ цехтэ дүршэлтэй бэрхэ мастернууд Сэсэгма Алексеевна Красовская, Нина Сергеевна Ложкова, Надежда Васильевна Копенская гэгшэд хүдэлдэг. Үшөө шэл отологшоор хүдэлжэ байха үедөө коммунист С. А. Красовская табан жэлэйнгээ түсэбые 4,5 жэл соо дүүргэхэ гэһэн уялга абаа. 1982 оной туршада Красовскаягай ажалладаг халаан түсэбһөө гадуур хэдэн мянган дүрбэлжэн метр шэл отолһон байна. Саашадаа тэдэнэй үшөөшье үндэр амжалтануудые туйлахань лабтай гэжэ дурсагдагша предприятиһаа хүдэлмэришэн-бэшэгшэ Е. Божедомов мэдээсэнэ.

Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ республикымнай колхоз, совхозуудай малшад ажал хүдэлмэридөө горитой амжалтануудые туйлаа гэхэ хэрэгтэй.

Туйлаһанаараа һанаагаа амаржа болохогүй, шэнэ жэлдэ урдамнай бүри ехэ зорилгонууд табигданхай гэжэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, малшад һайса ойлгоно. Тиимэһээл тэдэнэр малай үбэлжэлгые, түл абалгые эмхитэйгээр үнгэргэхын, шэнэ жэлдэ ниитын малай тоо толгой олошоруулха, гүрэндэ мяха, һү, нооһо, үндэгэ худалдаха түсэбөө заабол дүүргэхын тула шанга тэмсэл хэжэ байна.

КПСС-эй ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй болон СССР-эй Верховно Соведэй долоодохи сессиин шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө Улаан-Үдын районой малшад эдэ үдэрнүүдтэ габшагай шангаар хүдэлжэ байна гэжэ А. Нагаслаевай бэшэг соо уншанабди. Жэшээлхэдэ, «Байгал» ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэндэ мяха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэжэ шадаа. Тус ажахы бүхыдөө 2500 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда тушаагаа гэхэ гү, али даабаряа 125 процентдэ хүргөө. Тиихэдэ М. Н. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумэй һуралсалай ажахын, «Маяк», «Дружба», 8-ое марта» колхозуудай, «Пригородный» совхозой, Улаан-Үдын шубуунай фабрикын коллективүүд байгша оной нэгэдэхи кварталай түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө оролдонод.

Дайнай болон ажалай ветеран С. Павлов Зэдын районһоо нигэжэ бэшэнэ. «Мир» колхозой хонишод малай үбэлжэлгэдэ һайн бэлэдхэл хэһэн юм. Хонидойнгоо байрануудые, хуһамаг хорёонуудые һайса заһабарилһан, шэнэлэн һэльбэһэн байгаа. Эхэ хонидые, мүн түлгэнүүдые бүлеэн уһаар хангаха асуудал шиидхэгдэнхэй. Колхозой эхэ хонидой 19, зуһаг, түлгэ хонидой 13 бригада үбэлжэлгын үедэ гүйсэд хүрэхэ тэжээл нөөсэлжэ абаһан юм. Малай үбэлжэлгэ, түл абалга эмхитэйгээр үнгэргэхын түлөө ажахын хонишод шанга тэмсэл хэжэ байна.

Үнгэрөөшэ жэл сагай уларилай таарамжагүй байбашье, хүдөөгэй ажалшадай, механизаторнуудай оролдосотой һайнаар ажаллаһанай ашаар, республикымнай колхоз, совхозуудай ехэнхи сабшалан, поли дээрэ һайн урга ургуулагдаа һэн. Тэрэшэлэн олохон район, ажахынууд гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө дүүргээ, ниитын адууһа малда нилээд ехэ талха таряанай зүйл хубаарилан үгөө, энэ жэлэй ургасада үрэһэнэй ороохо хүсэд хүрэхөөр хаагаа. Мүнөө мухар-шэбэрэйхидэй жэшээгээр колхоз, совхозуудта хабарай тарилгада бэлдэлгэ үргэн далайсатайгаар хэгдэжэ эхилээ.

Хурамхаанай районой ажахынууд бүхыдөө 44,1 мянган центнер үрэһэнэй ороохо хаагаад, тэрэнээ сэбэрлэжэ, тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэреэ дүүргэхэ болонхой. Трактор болон бусад техникэ заһабарилха хүдэлмэри баһал урагшатайгаар ябана гэжэ В. Гармаев бэшэнэ.

Хото, хүдөөгэй ажалшадай КПСС-эй ЦК-гай майн болон ноябриин Пленумүүдэй табиһан зорилгонуудые бэелүүлхын тула ямараар тэмсэжэ байһан тухай материалнууд манай газетэдэ саашадаа ходо толилогдожо байха. Тиихэдэ малай үбэлжэлгэ, түл абалга эмхитэйгээр үнгэргэжэ, хабарай тарилгада һайнаар бэлдэжэ байһан түрүүшүүл, түрүү коллективүүд тухай ходо бэшэгдэхэ, тэндэ байһан дутуу, дунданууд шангаар шүүмжэлэгдэхэ. Эдэ асуудалнуудаар газетымнай редакцида материалнуудые эльгээжэ байгыт гэжэ уншагшадтаа, хүдэлмэришэн, хүдөө бэшэгшэдтэ, бүхы эдэбхитэдтэ ханданабди.

«БУРЯАД ҮНЭН» газетэдэ бэшэһэнэй һүүлээр

«ТАРЯАН СОО ТАРГАЛҺАН МАЛ»

Нимэ гаршагтай шүүмжэлхы статья байгша оной сентябриин 19-дэ манай газетэдэ толилогдоо һэн. Сэлэнгын районоор ябаа һаа, зарим ажахынуудай, илангаа Новоселенгинскын болон Загастайн сельсэ Соведүүдэй харьяата газар дээрэхи таряан соо, тосхонуудай сабшалан, таряалан дээрэ олон тоото үмсын малнууд дураараа бэлшэжэ, ургасынь гэшхэжэ, гэмтээжэ байһые харахат гэжэ тэрээн соо хэлэгдэһэн байгаа.

Ажалшадай депутадуудай Сэлэнгын районой Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ И. А. Ербанов газетымнай редакцида нимэ харюу эльгээбэ.

Танай газетэдэ толилогдоһон статья Новоселенгинскын болон Загастайн сельсэ Соведуудэй гүйсэдкомуудай заседани дээрэ харагдаһан юм. Тэндэ хэлэгдэһэн бэримтэнүүд зүбөөр олонгдоо һэн. Хэдэн хүнүүдтэ торгуули тохоогдоһон, ниитын зөөри аршалха, алмаха талаар бодото хэмжээнүүд хараалагдаа.

МАЛШАДАЙ БАЙРА ТУХАЙ АНХАРАЯЛ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо нилээд олон хүн мал ажалда хүдэлжэ байдаг юм. Эдэнэр ороной Эдээ хоолой программа бэелүүлхэ шухала үүсхэлтэ ажаллана гэшэб. Тиимэһээ тэдэнэй оролдосотойгоор, урмашан ажаллаһанһаа эхэ юумэн дулдыдаха байна бшуу. Тэдэ тэдэнэй һайнаар хүдэлхын тула урид ажахуй тэдэндэ бэлэн байлгаха, тиигээд хойноо ажалдаа тэдэнэй тулөө асууха хэрэгтэй ха юм.

Колхозой малшадай олонхинь сэхэ фермэ болон отарнууд дээрээ ажаһууна. Тэдэ ямар байрануудта ажаһууна гээшэб? Хуушаршаһан, мухаан, хүйтэ байрануудтай гэрнүүдтэ олонхинь ажаһууна. Гэртэнь оробол, үүдэндэнь заатагүй хүн жэл үлгөөтэй, хана болон холхонгуудынь сэтэшэһэн байха. Газаагаашань ямар түхэлтэй гээшэб?

Мүнөө саг ондоо болоо, техникэ, машина олошороо. Урданайхи шэнги морёор ондоо модо зөөхэеэ болёобди. Гадна модо хюрөөдэхэ томо пилорамануудтай колхоздо бии. Хюрөөдэһэн бэлэн модоор гэр барихань юунһээшье бэшэ болоо ха юм. Жэл бүри ядахаш сагта дурбэ-тав шэнэ гэрнүүдые барибал, булта малшан гэр байртай болохо байгаа. Тэдэ колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй жэлнэй энэ асуудалаар [illegible]. Иимэ муугаар [illegible] ажаһууна малшадай [illegible] ажалдаа [illegible] асууха [illegible]

Совет хүн зоной ажаһуудал һайжаруулха гэһэн партиин заабари манай колхоздо тон муугаар бэелүүлэгдэнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Энэ талаар гэхэ гү, али малшадта гэр байра бариха талаар тусхай хараалха саг ерээ гэд һанагдана. Энэшние жэлэ асуудал гэжэ һанаха болохогүй.

Г. ЯБЖАНОВ,
Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, КПСС-эй райкомой гэшүүн.

ҮГЫН ЗӨӨЛЭН ЯМАРШЬЕ СЭНГҮЙ

...эсэгэ, Могзоев ...дай Мотошкинович, ...ная хүрэхэеэ байна. ...алшар наһанһаа та-...ай хүнгэа бэшэ хуби-...та таниһан эсэгэмнай ...нютагта Совет засаг ...соһон юм. Эхирэд-...й районд (Эрхүүгэй ...) сельсоведэй түрүү-...р удаан хүдэлөө. ...нь милицидэ алба 1932 ондо Буряадай ...нүүжэ ерэхэдээ, юри... 1964 ондо наһанайн-...маралтада гаратараа, ...н органуудта ажал-...намтартай. ...н түрынгөө туһалам-жаар эсэгэмнай дүрбэн үхибүүгээ бултыень дээдэ һургуулитай болгоо юм. Нинельнай Львов городто хүдэлнэ. Александр Эльвира хоёрнай ВСТИ-дэ багшална. Би нюдэнэй врачаар хүдэлнэб.

Бидэнэрэй энэ болоод ябаһан ушар эсэгэһээмнай эхитэй юм. Эсэгынгээ ная наһанай дабаан дээрэ алхаад ябахадань, бидэ омогорхонобди. Аша туһыень гансал энхэрэлээр харюулхые оролдонобди. Үгын зөөлэн наһатай хүндэ юунһээшье үнэтэй бшуу.

В. МОГЗОЕВ,
Улаан-Үдэдэ ажаһуугша.

НАҺАН СООГОО ХҮГЖЭМШЭНӨӨР

...хэнэй болон Ахын рай-...ай хүн зон ехэ бага-...Николай Иннокентьевич ...невые танидаг юм. Хүг-...йлэдэ, дууша энэ хүмнай ...о олоной дунда ябадаг ...хүн бүхэндэ шахуу мэ-...байна бшуу.

...э Түнхэнэй районой ...ээн гэжэ һууринда тү-... Бага балшар наһан-...үгжэмдэ дуратай аад, ...айһаа эхилжэ, гармони ... элдэбын дуунуудые ...аг болоһон юм. Наа-... зуураа өөрөө дуу-...е дууладаг, хатарнуу-...үйсэдхэдэг һэн.

Удаань һургуулида һуража ябахадаашье, дайндашье тэрэ хүгжэм дуунтаяа хахасаагүй юм. Шархатаад дайнһаа бусажа ерэхэдээ, түрэл Түнхэн нютагайнгаа клубта аяар 11 жэлдэ хүгжэмшэнөөр хүдэлөө. Һүүлээрнь Ахын районд табан жэлэй туршада хүдэлөө һэн. 1950 ондо тэрэ Улаан-Үдын хүгжэмэй һургуулиин дэргэдэхи баянистын юһэн һарын курса дүүргээ һэн. Нютагтаа дахинаа бусахадаа, Тоорын дунда һургуулида дуунай багшаар хүдэлөө юм. Нигэжэ Н. И. Усольцев наһанайнгаа амаралтада гаратараа, һургуулиин һурагшадые, хүдөөгэй ажалшадые сэдьхэлыень хүгжэм дуугаараа баясуулжа ябаа. Зүгөөр хүдэлжэ ябаһан лэ газартаа Николай Иннокентьевич хүндэтэ магтаалда хүртэдэг һэн. Тиимэһээ Түнхэнэй, Ахын районуудай арадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһагай болон республикын Соёлой министерствын Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүдээр нэгэнтэ бэшэ шагнагдаһан, «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ. Шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн медальдашье хүртэһэн байна.

Эсэшэ сусашагүй энэ хүгжэмшэ мүнөө Сагаан-Нуурта ажаһууна. Тингэхэ зуураа хүүгэдэй саадта болон Толтойн дунда һургуулида хүгжэмшэнөөр хүдэлһөөр.

Б. БИРБАЕВ.

ХОЁР ШАЛТАГАЙ ХОЙШОЛОН

Манай Далахай нютагай магазинда ажалшадай эгээл шухала юумэнүүд: дабһан, керосин, конфетэ, печени, пряник, хүрһэ, рафинад саахар, ногоон, хурьган сайнууд, нюурай мылэ гэхэ мэтэ саг үргэлжэ дутажа зобооно.

1981—1982 онуудай үедэ 4—5 наймаалагша магазиндамнай һэлгэгдэһэн байна. Тиимэһээ саг зууршар оролон хүнүүдэй бүхы оролдолгоо гарганагүй, хайша хэрэгээр хүдэлдэг байһаниинь гайхалтай.

Хоёрдохёор, анхан Далахайдаа өөрын сельпогой байһадаа. Хангалтамнай дээрэ һэн. Харин мүнөө тэрэмнай Санагын сельпогой нэгэдэжэ, хангалтамнай хараа байса муудашоо. Совхозой түб Үтаата дээрэ хангалтань һургүн дээрэ байдаг. Нагаашье һаа, тэндэ байһан хүтэлбэрилхы тушаалтад ажаһууна гээшэ.

Закаменск хото Далахайһаа холо — аяар 120 километр болодог. Тиимэһээ үдэр бүри хэрэглэгдэдэг эд бараа, худалдан абахын тула ходо тиишэ ошохо бэшэ ха юмши даа.

Санагын сельпогой болон райпогон хүтэлбэрилэгшэд ядахын сагта нэгэшье һаань ерэжэ, далахайн хүн зоной байдалые хараханаа һана гээшэб. Шалгажа ябаад, ушар байдалыемнай мэдээ һаа, ямар нэгэн хэмжээ абаха ёһотой байгаа гүбэ. Ядахын сагта залуушуулаймнай дундаһаа таатай зохид хүниие шэлэжэ, наймаалагшын курсада эльгээхэ һэн гэжэ һанагдана.

Байгша ондо болоһон пайщигуудай суглаан дээрэ лабочна комиссиин гэшүүнээр һунгагдаа һэм. Энэ эрхэ түлөөлэлгөөрөө эндэ тэндэ дуугараадшье үзэхэдэм балай үрэ гаранагүй даа.

Я. ШОЙДОРОВА.
Захааминай район.

Улаан-Үдэ хотын Заречный тосхондо барилгын «Бурводстрой» управлениин котельнэ бии юм. Тэрэ котельнэ управлениин контородо, хүүгэдэй эмхи зургаануудта, тосхоной хүн зоной байрын гэрнүүдтэ дулаа үгэдэг. Гэбэшье намар хүйтэн болоһон хойно түлигдэдэг, хабартаа мүртэй дулаанай болоогүй байтар түлигдэхэеэ болишодог. Тиихэдэнь ажалшадай байрын гэрнүүдтэ хүйтэн, илангаяа сад-яслида байһан үхибүүд ехээр даараха баатай болоно.

ДУЛААН ХЭРЭГТЭЙ

Энэниие түлишэ гамнаха зорилготойгоор хэнэбди гэжэ барилгын управлениин хүтэлбэрилэгшэд тайлбарилдаг. Сэбдэг хүйтэн байрануудта дааранан хүнүүдэй, үшөөлһэн үхибүүдэй эхэнүүдэй ажалдаа гарангүй байхада, гүрэндэ хэды ехэ хохидол ушаруулагдана гээшэб?

С. ДИМИДОВ.

АВТОЛАВКА ХАРАГДАХАЯА БОЛИНХОЙ

...най отарын үбэлэй ... совхозойнгоо түб һуу-...а тиимэшье холо бэшэ ... Энэ жэлдэ үбэлжөөн ...раймнай сабшалан дээ-... яһала һайн шанартай ... хурягдан абтаа. Энэ ...тэ ажахымнай луговохубитаяа бага бэшээр ...анхай. Имагтал тэдэ-...хүдэлмэридэ эзэн ёһоор ...һанайнь ашаар бардам ...э тэжээлээр хангагдаа-...

... олохон жэлэй туршада ...агша хонишоноор хүдэл-...банаб. Жэл бүри түл ...аар нооһо абалгаар ...тэ даабаряа дүүргэдэг ...ан аад, 1982 ондо ажа-... зарим тэды дутагдал-...һаа, илангаяа үбһэ хул-...й дутамаг байһанһаа, ...зооветеринарна мэргэ-...эдэй хонишодой хүдэл-...ин хойноһоо һаналаа ба-... табидагһаань боложо, ...ан түлөө бүхыдэнь тэн-... ехэ болгожо шадаагүй-...

...нгэрэгшэ жэлдэ дайрал-...н дутагдалнуудые ха-...а абан, намарһаа эхил-... малайнгаа байрые үбэлдэ һайнаар оэлдэһэн, дулаан байхада хонидоо таргалуулжа шадаһан байнабди. Бүхы хониднай искусственна аргаар ороондо оруулагдаа.

Газаамнай уһэ хулһаншье, бутаргагдаһан таряанай зүйлшье, холимол тэжээлшье бии гээшэ. Малаймнай байра соо уһа бүлеэдүүлдэг түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Тиин хониднай дулаан уһаар ундална. Хурьгадаймнай байра бэлэн болгогдоһон.

Ажал хэрэгтээ амжалта туйлаха арга боломжо гүйсэд бии. Ажаллахал хэрэгтэй. Тиихэдээ манай элдэб эрилтэ хангадаг эмхи зургаанууд маанадые бү мартаһай гэжэ бодогшобди. Манай совхозой хонишод, малшадые урдань худалдаа наймаанай талаар һайнаар хангагша бэлэй. Харин мүнөөнэй үбэлжэлгын эхилһээр райпогоймнай автолавка харагданагүй. Гадна лекцинүүд, политинформаторнуудшье һонирхолтой лекци уншанагүй, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэгүй. Гэр, бүлэ бүхэндэ радио, телевизор бии ааб даа.

Партиингаа Центральна Комитедэй байгша оной май, ноябрь һаранудта болоһон Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые, «1982—1983 онуудан үбэлэй үедэ малай үбэлжэлгэ амжалтатайгаар үнгэргэхын, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ба худалдалгые ехэ болгохын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолые баяр баясхалантайгаар угтажа абаһан манай отарынхид үбэлжэлгын үедэ һайн амжалта туйлахын түлөө шанга тэмсэл хэжэ байна.

Ябажа байгаа малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэхэ, мал гээлтэ, хоролтодо оруулхагүй, хойто жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлхэ, толгой бүриһөөнь 3,5 килограмм нооһо хайшалха гэһэн зорилго тэдэнэр урдаа табинхай.

В. БОБКОВ,
Хориин районой Дээдэ-Тайлсын совхозой ахалагша хонишон.

АЖАЛШАДАЙ ГҮЙЛТА, ДУРАДХАЛНУУД

Совет гүрэнэй түрүүшын үдэрнүүдһээ манай агуу вождь В. И. Ленин арад зонтой хани барисаагаа бэхижүүлхэ, тэдэнэй гомдол бэшэгүүдтэ анхаралтайгаар хандаха ёһотойбди гэжэ үгэ хэлэхэдээ нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэһэн байна. «Энэ хадаа хүнүүдэй эльгээһэн ёһотоил документ ха юм. Ямаршье элидхэл соо энэниие би дуулахагүй байнаб» гэжэ Владимир Ильич ажалшадай бэшэгүүд тухай хэлэһэн юм.

Ажалшадай бэшэгүүд ба гомдолнууд тухай В. И. Ленинэй захяа, заабаринуудые, КПСС-эй Центральна Комитет нарин нягтаар, хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлнэ. КПСС-эй ЦК-гай 1981 оной апрель һарада абаһан «КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр, ажалшадай бэшэгүүд болон дурадхалнуудай талаар ябуулагдадаг хүдэлмэри саашадань улам һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тогтоол энэниие үшөө дахин эли тодоор гэршэлнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай партийна, советскэ органуудай зүгһөө ажалшадай гомдол, гүйлтануудай дүүргэлтые хиналга нилээд шангараа, энэ асуудал партийна, ажахын эдэбхитэдэй суглаанууд, нютагай Соведүүдэй сессинүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, байгша оной ноябриин эхеэр Баунтын районой Соведэй сесси дээрэ «Ажалшадай бэшэгүүдээр ямар хүдэлмэри хэгдэнэб» гэһэн асуудал харагдажа, бодото хэмжээн хараалагдаһан байна.

Олонхи предприяти, организаци, колхоз, совхозуудта болон эмхи зургаануудта ажалшадһаа ороһон бэшэг, гомдол ба гүйлтануудта анхаралтайгаар хандадаг болонхой. Жэшээлхэдэ, республикын финансова, нютагай промышленностиин министерствэнүүдтэ, прокуратурада, 694-дэхи СМП-дэ, прибор бүтээлгын заводто, мебель хэдэг ба модо боловсоруулдаг комбинадта, Бэшүүрэй районой Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо, Железнодорожно районой Соведэй гүйсэдкомдо ажалшадай бэшэгүүд саг болзортоо харагдажа, хэмжээн абтана, бэшэгүүдтэ албан хойрогоор хандагшадта зэмэ тохогдоно.

Гэбэшье зарим предприяти, организаци болон эмхи зургаануудта ажалшадай бэшэг, гомдол ба гүйлтануудта хайша хэрэгээр, албан хойрогоор хандаха ушарнууд дайралдана. Тэдэнэй тоодо хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын, элүүрые хамгаалгын министерствэнүүд, хэлхеэ холбооной болон автотранспортын управленинүүд, шэлэй болон локомотив-вагон заһабарилгын заводууд, Гусиноозерскын городской болон Хэжэнгын районой Соведүүдэй гүйсэдкомууд, худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой олонхи предприятинууд оролсоно.

Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерствэдэ үнгэрһэн жэл хэдэн арбаад гомдол, гүйлта ба дурадхалнууд ороһон юм. Тэдэнэй 70 процент телерадиоаппаратура, холодильник болон ажаһуудалда хэрэглэгдэдэг техникын шанар муутайгаар заһабарилагдадаг тухай хэлэгдэнэ. Бүхы бэшэгүүдэй дүрбэнэй нэгэниинь саг болзортоо бэшэ, зариманиинь хоёр һара, тэрэнһээшье удаан боложо харагдаһан байна. Северобайкальск хотодо ажаһуугша А. В. Скоморновагай гомдолдо министерство аяар зургаан һарын үнгэрһэн хойно харюу үгөө. Богдарин тосхондо ажаһуугша Ивановагай, И. Д. Ефремовэй гомдолнуудта баһал иимэшүүгээр хандаһан байна.

Ажалшадай бэшэг, гомдол, гүйлтануудта тус министерствын хайша хэрэгээр хандалга Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани дээрэ харагдаһан юм. Тиигэбэшье мүртэй хубилалта эндэ болоогүй. Министерствын, тэрэнэй мэдэлдэ байгаа предприяти, организацинуудай зарим хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай гомдол, гүйлтада албан хойрогоор хандаһаар, захилынь шанар муутайгаар дүүргэһээр. Улаан-Үдэ хотодо ажаһуугша Н. Воробьев байгша оной октябриин эхеэр, «Электрон» гэжэ үнгэтэ телевизор заһуулхаяа үгөөд, ноябрь һарада абаһан байна. Тэрэнь хорёод хоног хүдэлөө болоод, дахин эбдэршоо. Карл Марксын бульвараар байдаг Федорова сентябриин 28-да 2-дохи ательедэ сабхяа заһуулхаяа үгөө юм. Гурба хоноһон хойно тэндэһээнь «сабхитнай үгы болошоо» гэһэн мэдээн ерээ һэн. Хүнүүд дурсагдаһан министерствэдэ, тэрэнэй предприятинуудта, организацинуудта хариу, туһаламжа абажа ядаад, дээдын албан зургаануудта хандаха баатай болоно.

Гусиноозерск хотын горсоведэй гүйсэдком ажалшадай бэшэг, гомдол, гүйлтануудые саг болзортонь хараха, хэмжээ абаха хэрэгтэ анхаралаа багаар табина. Тэндэ ороһон гомдол, гүйлтануудайнь хахадһаа олониинь партийна, советскэ органуудһаа, газетэнүүдэй редакциһаа ерэһэн байха юм. Хэрбээ горгүйсэдкомой ажалшадай бэшэгүүдые түргэнөөр харадаг, хэмжээ абадаг һаань, хүнүүд тэндэ сэхэ бэшэхэ байгаа. Газетэнүүдтэ толилогдоһон ажалшадай шүүмжэлхы бэшэгүүдээр эндэ ямаршье хэмжээн абтанагүй. Тиин «Правда Бурятии» газетэдэ толилогдоһон Н. Федоровой, В. Лесиковой статьянууд хаанашье харагдан, хэлсэгдэнгүй үлэшоо.

Бэшэг, гомдол, гүйлта бүхэнэй саана амиды хүн бии. Тэрэ өөрын һанал бодолтойгоор, эрилтэ гүйлтатайгаар хандана гэжэ предприяти, организаци, колхоз, совхоз болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, тэдэндэ хамаатай хүдэлмэрилэгшэ бүхэн ойлгохо ёһотой. Иимэ эрилтэ манай партиин Центральна Комитет урзанда абаһан тогтоол соогоо табина.

И. БАЛУРОВ,
РСФСР-эй габьяата юрист.

СОЁЛОЙ hОНИН

ХҮГЖЭМ, ДУУНУУД ЗЭДЭЛХЭ

СКРИПКЫН АЯЛГА

Уласхоорондын конкурснуудай лауреат, Москвагай областной филармониин скрипкэшэн Александр Брусиловский энэ hарын арбан хоёрhоо эхилжэ, Улаан-Үдэ хотын дээдэ болон дунда мэргэжэлэй hургуулинуудай hурагшадай урда, мүн хүдэлмэришэдэй хамтын байрануудаар концерт үгэхэ байна.

Александр Брусиловскиин концертнэ программа ородой, совет болон харин оронуудай композиторнуудай зохёолнуудhаа бүридэнхэй.

ВОЛГЫН ЭРЬЕhЭЭ...

Энэ hарын хорёодоор Уласхоорондын болон Бүхэсоюзна конкурснуудай лауреат, гүрэнэй Волжско арадай хоор Куйбышев хотоhоо ерэжэ, Улаан-Үдын ажалшадта уран бэлигээ харуулхань. Тэрэнэй программада Волго шадарай ородуудай хуушанай дуунууд, дүхэригэй дуунууд (хоровод), частушканууд, хатарнууд, мүн мүнөө үеын патриотическа, уянгата болон шог дуунууд олон байха юм.

Уран hайханай талаар хүтэлбэрилэгшэ Виктор Пруковскиин ударидалга доро Волгын эрьеhээ ерэhэн артистнууд авиазаводой соёлой байшанда, П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ концертнэ зал соо бэлигээ харуулха байна.

ФЕРМЭ, ОТАРАНУУДААР...

Буряадай гүрэнэй филармониин долоон хүнhөө бүридэhэн лекторина бүлэг ойрын сагта Бэшүүрэй район зорижо гарахань.

«Ажабайдалай аялга, дуун» гэhэн тэрэнэй программада ородой болон совет хүгжэмшэдэй гол түлэб уянгата, шог ёгто дуунууд олоор оруулагданхай.

Үбэлжэлгын үедэ ниитынгээ адууhа мал харууhалжа байhан малшадай фермэ, отарануудаар манай артистнууд концертнүүдые табиха зорилготой.

Г. КУЛАГИНА.

ОНТОХОНОЙ ШЭДИТЭ ОРОНДО

Үхибүүдэй үбэлэй амаралта хүүгэдтэ хүхюу зугаа, баяр баясхалан асардаг шуу. Шарга, санаар hолжорходо, саhан хүүхэнийе хэхэдэ, конькигаар халтирхада, хэды гоёб даа! Онтохоной шэдитэ орондо айлшалха гээшэ хэды hонин гээшэб?! Эдэ үдэрнүүдтэ Улаан-Үдын театрнууд хүүгэдые урижа, гоё hайхан зүжэгүүдээ харуулжа байна.

Евгений Шварцын «Саhан хатан» гэжэ бултанда мэдээжэ болоhон үльгэр буряад драмын академическа театрта найруулагдан табигдаа. Ород хэлэн дээрэ табигдаhан энэ зүжэгтэ хүүгэд олоороо ерэнэ. Театрай гоё hайхан фойе соо элдэб үнгөөр яларhан ёлко үхибүүдые угтана.

...Амгалан ажаhууhан Кей хүбүүн (артист Б. Будаев), Герда басаган (артистка С. Жигжитова), хүгшэн эжы (Буряадай АССР-эй габьяата артистка Г. Батомункуева) гэгшэдэй ажабайдалда эди шэдитэ ушаралта ябадалнууд эхилнэ. Хаанаhаашьеб гэнтэ бии болоhон ялаганаhан сагаан хубсаhатай Саhан хатан (артистка Л. Онгоева) хүйтэн амисхаалаараа Роза сэсэгые (Поржима Батоева) хүлдөөнэ. Кей хүбүүе саhан ордондоо абаад ябашана. Герда басаган Кей нүхэрөө бэдэржэ ошоно...

Дээрмэшэдэй хатар зохидоор найруулагданхан. Дээрмэшэдэй ударидагша эхэнэрые республикымнай мэдээжэ артистка И. Токуренова бэрхээр наадана. Артистнууд Б Дагбаев (Турлааг), Г. Дамдинова (Турлаагай нүхэр), С. Шарапова (Бишыхан дээрмэшэн басаган), Л. Цыренова (Эльза хатан), Б-Д. Бидагаров (Хойто зүгэй оро) гэгшэд hонирхолтой образуудые гаргаа.

Буряадай АССР-эй арадай артист Ц. Цырендоржиев хаанай рольдо наадана. Зүжэгэй хоёрдохи бүлэгтэ бусад артистнууд хабаадана. Режиссер В. Кондратьев, уран зураашан Е. Будожапова, балетмейстер Н. Дугаржабон гэгшэд эди шэдитэ энэ үльгэрые найруулан табиhан байна.

Б. ДАРИЕВА.

ҮБЭЛЭЙ АМАРАЛТАДА

Гүрэнэй ород драмын театрта Сергей Козловой «Дууша поршоонхо» («Поющий поросёнок») гэжэ хүгжэм дуута үльгэр үхибүүдтэ дурадхагдаба. Зүжэгэй автор Сергей Козлов олон мультфильмнүүдтэ сценари, найруулгануудые бэшэhэн юм. Жэшээлхэдэ, бултанда мэдээжэ болоhон «Арсалан мэлхэй хоёр» мультфильмын дууе мэдэхэгүй хүн үгы ёhотой. «Наран дээрэ hуунаб, наран тээшэ харанаб...» гэhэн үгэнүүдтэй дуун ехэтэ hайшаагдадаг шуу.

Зүүн Сибириин соёлой институтдай багшанар — В. Руснов зүжэгые найруулаа, А. Буланов хүгжэмыень зохёогоо юм. Онтохоной геройнууд эб найрамдал, хани барисаае батадхахые уряална.

Тус зүжэгтэ залуу артистнууд олоороо хабаадана. Татьяна Соболева, Рустем Гайнуллин, Нина Рагулина, Леонид Савенков, Лидия Чиркова болон бусад нүхэд hонирхолтой образуудтай эдир харагшадые танилсуулна.

Ж. БУРКОВА,
Улаан-Үдын ород драмын театрай директор.

ЯНВАРИИН 7 — КАМПУЧИИН АРАДАЙ НАЦИОНАЛЬНА hАЙ...

«ИЛАЛТА — БАТА НЭГЭДЭЛЭЭ...

— «Илалта — бата нэгэдэлээр шэрээгдэдэг» гэhэн Кампучиин арадай оньhон үгэ бии юм, — гэжэ Баттамбанг провинциин арадай революционно комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Конг Сруон намтай хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. — Пол Подой хархис захиргаанай зэрлиг дошхон, хэрзэгы шэрүүн хашалта харшалалтануудhаа Кампучиие сүлөөлhэнэй hүүлээр — 1979 оной январь hараhаа хойшо — шэнэ, революционно засагай бүхы хүсэлэл оролдолгонууд оронойнгоо хүн зоной нэгэдэлые бэхижүүлхэ, Национальна байгуулалтын ба хамгаалалтын нэгэдэмэл фронтые (ЕФНСЗК), Кампучиин Арадай-революционно партиие (НРПК) тойруулан жагсааха талаар шэглүүлэгдэнхэй байна.

Эхэ орондоо дуратай байлгые хүмүүжүүлхэhээ гадна, Вьетнамай ба Лаосой, Советскэ Союзай, бусад аха дүү социалис оронуудай арадуудтай, бүхы дэлхэйн түрүү үзэлтэй хүсэнүүдтэй hаналаа нэгэдэлгээ бэхижүүлхэ гээшэ шухала зорилго болодог байгаа, саашадаашье болохо юм.

Баттамбанг хадаа Пномпеньhээ баруун-урагшаа 300 километртэ байдаг али нэрэтэй провинциин түб болоно. Энэ хадаа Кампучиин промышленна ба соёлой томо ехэ түбүүдэй нэгэниинь мүн. Энэ провинци республикын тариалангай гол газарынь болоно. 19 мянга гаран дүрбэлжэн километр үрэжэл ехэтэй газар дээрэ барайгарай полинууд хабтайна. Эдэ полинууд канал hубагуудаар, даамбануудаар, уhанай хаалтануудаар hэтэлэгдэн эсхэгдэнхэй.

Арад зоноймнь амгалан тайбан зохёон байгуулхы ажалда мүнөөшье hаад тойбо ушаруулхые hэдэжэ байhан полподоихидой харата муухай ябуулгануудhаа Баттамбанг провинци иланхаяа ехээр хохидоhон байна. Энэ провинцида ажаhуугшад НРПК-гай IV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлэн, Пол Пот-Иенг Сариин харата муухай ябуулгануудай хойшолонгуудые амжалтатайгаар баталан дабахаhаа гадна, Таиландада шэбээлhэн Кампучиин хархис этэгээдүүдэй үлэгдэлнүүдэй хорото ябуулгануудhаа хилээ сахин хамгаална.

Пол Подой хархис этэгээдүүдэй эзэрхэн зонхилолгые уhаттажа, арадай республикые соносхоhоор дүрбэдэхи жэлэй ойе, Кампучиин бүхы арадтал адли, провинциин тариашад ажалай амжалтануудаар угтажа байна. Хүдөө ажахын бүлэгүүд бороо хуратай үедэ хэгдэдэг тарилгын кампаниин гүсэбые нилээд үлүүлэн дүүргэээ. Баттамбангда 280 мянга гаран гектарта гансал барайгар таригдаhан байна. Хэрбээ нёдондо жэл эдлүүриин гектар бүриhөө дунда зэргээр 900 килограмм сэбэрлэгдээгүй барайгарай хурьягдаhан байгаа hаань, мүнөө энэ ургасань гектарай 1,1 тоннодо хүргэгдэхөөр хараалагдана. Мэргэжэлтэдэй тоолон гаргаhанай ёhоор, провинци эдеэ хоолой энэ гол зүйлөөр провинцияа хангахаhаа гадна, тэрэнэй диилэнхи хубиинь гүрэндэ худалдаха уялга абанхай.

Провинцида хүдөө ажахын техникэ үрэ түгэсөөр хэрэглэгдэнэ. hаяхан эндэ хэдэн шэнэ нүүдэл оньhожоруулагдамал отрядууд хүдэлжэ захалаа, механизаторнуудые бэлдэхэ курсанууд нээгдээ, шэнэ тракторна станци ашаглалгада оруулагдаа. Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай ехэ туhаламжаар Кампучида хүдөө ажахы оньhожоруулагдажа байнхай. Совет техникэ, иланхаяа тракторнууд эндэхи полинууд дээрэ hайн талаяа харуулhан байна.

Мүнөө үедэ Баттамбанг хотодо джудай фабрика, мүльhэ болон hэрюун унда үйлэдбэрилэн гаргаха заводууд, электростанци, нэхэлгын ба эдеэ хоолой предприятинууд, барайгар болбосоруулдаг фабриканууд хүдэлнэ. Харгы замууд болон транспортын хэрэгсэлнүүд hэргээгдэнэ. Совет мэргэжэлтэдэй туhаламжаар барайгар тарижа ургуулгын селекционно станци hэргээгдэжэ байна. Шэнэ электростанци бариха бэлэдхэл хэгдэнэ, университет болон политехническэ институт hэльбэн заhабарилагдаха юм.

Элүүрые хамгаалгын системэ хурдан түргэнөөр hэргээгдэжэ байна. Медицинын пунктнууд гү, али больницануудай, поликлиникэнүүд гү, али нүүдэл отрядуудай хүдэлдэггүй тиимэ уезднүүд, провинцинууд үгы болонхой.

Үзэг бэшэгүй... хаха, хүдэлм... алба хаагшад... шадабариие д... лаар ехэ юум... пучиин инфор... ствын кино... дэл кинонууд... нууд, отделен... ЕФНСЗК-гай... болохо «Кам... хүн зон таhа... даг юм. Ту... доо болбосон... гохын тула... юумэ хэнэ. П... сэрлигүүд энд... далые бүри... гоно.

— Хэрбээ... сахин хамгаал... бал, али бүхы... тэй сэнтэй б... hэн Владимир... нэй үгэнүүд... дото байдалда... ха шанартай... жэ Конг Сруон... хэйн пролета... ехэ вождиин... бариие бэелүү... та бэхи зэбс... түгэс бэлэдхэ... циин хэрэгтэ... зэгы үзэл су... нууд, оршон... жэ абалга, ху... ябуулагдаhан... эдэбхитэй. худ... революциин... гануудые саг... шэлгэ шухала... тай байна. Э... гонууд НРПК... ЕФНСЗК-гай... Соведэй Батт... тийна ба ар... онно комитед... хэ зорилгонуу... байна.

Партиие, ЕФ... гай правитель... тойрон жагса... ниие уряалhа...

Кампучиин... байгуулалтын... тын нэгэдэмэл... ведэй хоёрдохи... тогтоол дотор... батадхагдаhан...

НРПК-гай... шиидхэбэринүү... дээрэнь бэелүү... мын үндэhэ h... лика дотор... Кампучиин ара... го саашадааш... гэжэ конферен... дэглэгдэбэ.

В. ...
ТА...
ПНОМПЕНЬ...

АШАТАЙ ТУhАТАЙ АЯНШАЛГА

Хизаар оронoo шэнжэлхэ талаар хүдэлмэри урагшатайгаар ябуулдаг hургуулинуудай түлөөлэгшэд манай станциин зуургаалгаар үбэлэйнгөө амаралтын үедэ аяншалгануудта мордобо. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдын районой Сотниковой найман жэлэй, Улаан-Үдэ хотын 18-дахи hургуулиин, 3-дахи интернат-hургуулиин түлөөлэгшэд Алма-Ата хүрэхөөр зорибо. Кабанскын районой Каменскын 1-дэхи, Хориин районой Дээдэ-Тайлсын hургуулинуудай hурагшад амаралтынгаа үедэ Симферополь, Севастополь хотонуудаар аяншалхань. Сэлэнгын районой Юрөөгэй дунда, Прибайкалиин районой Таловкын, Улаан-Үдын 31-дэхи hургуулиинхид Минск, Москва хотонуудай түүхын дурасхаалта газарнуудые хужарлан хараха юм.

Каменскын 1-дэхи hургуулиие абаад харая. Эндэ Н. А. Каландаришвилиин нэрэмжэтэ музей байгуулагданхай. Үхибүүдые совет арадай-революционно, дайшалхы ёhо заншалнуудаар хүмүүжүүлэн hургахада ехэ үүргэ дүүргэдэг энэ музей экспонадуud болон материалнуудаар баян, бүхы хүдэлмэриинь тусхай шэглэлээр ябуулагдадаг. «Минии Эхэ орон — СССР» гэhэн hургуулиин аяншалгын штабай түрүүлэгшэ Г. А. Кобылкина эдиршүүдые шэнжэлгэ-бэдэрэлгын хүдэлмэридэ шэлжүүлхэдээ шадамар бэрхэ юм. Мүнөө Г. А. Кобылкина үхибүүдэй аяншалгые хүтэлбэрилхөөр мордоо.

Хориин районой Дээдэ-Тайлсын hурагшад зунайнгаа амаралтын үедэ түрэл совхоздоо туhалhан. Гол түлэб ахалагша классуудай hурагшад hү hаалиин фермэдэ зундаа хүдэлжэ, даалгагдаhан ажалаа харюусалгатай наринаар дүүргэдэг, ехэшүүлэй зүгhөө hайшаал, магтаалда хүртэдэг байгаа. Ажалай ерээдүйн халаан тухай совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд эндэ эртээнhээ hанаата болодог заншалтай. Дээдэ-Тайлсын совхозой хүтэлбэрилэгшэд түрэл орон соогуур аяншалхаар түлөөhэгүй путёвконуудые эрхим hайнаар хүдэлжэ гараhан 15 үхибүүдтэ барюуланхай.

Улаан-Үдын 31-дэхи hургуулида хизаар оронoo шэнжэлгын конференци hонирхолтойгоор үнгэрөө. Тодо баримтануудта үндэhэлэн, удха hайнтай элидхэлнүүд эндэ уншагдаhан, алдар габьяатанай нэрэ солые мүнхэлхэ талаар халуун хөөрэлдөөн болоhон юм.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, СССР-эй 60 жэлэй ойе угтуулан, олоной hонирхол бадаруулма хүдэлмэри эдэ hургуулинуудта ябуулагдаа. Амаралтаншье ашатай туhатайгаар үнгэржэ, Шэнэ жэлдэ шэнжэлхы хүдэлмэриинь бүри гүнзэгы шэнжэтэй болохо аабза гэжэ найдамаар.

Н. АЖЕЕВА,
эдир аяншалагшадай республиканска станциин методист.

ҮХИБҮҮДТЭ АЙЛШАЛНА

Ц. Шагжинай «Будамшуу» гэжэ зүжэгые куклануудай театрай буряад бүлэг Улаан-Үдын 1-дэхи интернат-hургуулиин багшанар болон hурагшадта тээ мэндэ харуулаа. Артистнууд Жаргал Жероаев, Туяана Цымпилова, Цыпилма Проскопьева, Леонид Хамгушкеев болон бусад нүхэд куклануудые бэрхээр хүтэлбэрилжэ, хүхюу зугаатай зүжэг эдир харагшадта бэлэглэбэ.

Зүжэгэй урда тээ элдэб hонин асуудалнуудтай анкетэнүүдые hурагшадта театрайхид хубаапан байна.

— Ингэжэ театрайнгаа зүжэгүүд, артистнуудай наадан тухай hонирхолтой баримтануудые мэдэжэ абадагбди. Энэ хүдэлмэримнай саашанхи түсэбүүдээ зохёоходомнай ехэ туhа хүргэнэ. Тиихэдэ зүжэгэй дуратай геройнууд тухай зурагуудые үхибүүд бидэндэ эльгээдэг. Тиимэhээ үхибүүдэй эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангаха гэжэ оролдонобди, — гэжэ тус театрай педагогическа таhагые даагша, багша С. Э. Никифорова хөөрэв hэн.

Мүнөө театрай коллектив Агын автономито округоор айлшалаад, нютагаа бусаба.

Театрай ород бүлэг А. С. Пушкинай «Поп ба тэрэнэй хүдэлмэрилэгшэ Балда тухай онтохон» («Сказка о попе и его работнике Балде») гэhэн зүжэгые үхибүүдтэ харуулжа байна. Үхибүүдэй үбэлэй амаралтын үедэ театрай зүжэгүүд авиазаводой Соёлой ордон соо үнгэргэгдэнэ. Буряадай АССР-эй габьяата артист Виктор Шульгин (Балда), Елена Макиевская (Шүдхэрхэн), Владимир Подосёнов (Поп), Алла Хуташкеева (Попой убсанса) гэгшэд hонин-hонин образуудые зохёон байгуулаа. Тиихэдэ Владимир Ишенин, Наталья Иванова болон бусад энэ зүжэгтэ хабаадана. Александр Сергеевич Пушкинай хүхюу зугаатай онтохон үхибүүдые ехэтэ hонирхуулжа байна.

Н. СУЛЬТИМОВА.

СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ СПОРТ

ЗАБhАРЛАЛГЫН hҮҮЛЭЭР

Шэнэ жэлтэй дашарамдуулан тохёолдоhон багахан забhарлалгын hүүлдэ шатараар Улаан-Үдэ хотын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн ЛВРЗ-гэй спортклуб соо үргэлжэлүүлэгдэбэ.

Швейцарска гурим юугээрээ hонирхолтойб гэхэдэ, нааданhаа наадада эрхимлэжэ ябагш ад хоорондоо уулзажа, хюлгэ дээрэхи тэмсэлые улам шанга болгодог байна. Долоодохи наадада И. Брылев — Б. Митыпов хоёрой парти суглаарагшадай анхарал татаа. Тэдэнэр испанска парти наадаба. Уулзалгын тэн үедэ И. Брылев хюлгын тэг дундуур үлүү хүбүүтэй болоhон байгаа. Хүшэр хүндэ байдалhаа гарахын тула Баир Митыпов ябадал бүхэнөө гүнзэгыгөөр бодомжолон, сагаа ехээр гаргашалжа, цейтнодто оробо. Уданшьегүй сагаанаар наадагшын хоёр хүбүүдэй урагшаа эдэбхитэйгээр дабшахадань, Митыпов тэдэниие зогсоохо аргагүй байhанаа мэдэржэ, нүхэрөө илалтаарнь амаршалха баатай болоо. Ингэжэ эрхимлэгшэд hэлгэбэ — Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой инженер, спортын мастерта кандидат Игорь Брылев урагшаа гараба.

М. Леонов — Э. Халудоров хоёрой парти мүн лэ шанга тэмсэлдэ үнгэрөө. Халудоров сицилианска хамгаалалта наадаба. Түрүүшээр хюлгэ дээрэхи байдал тэнсүү аажамаар хүгжөө. Заабол илалта туйлаха зорилготойгоор наадахадаа, тэдэнэр цейтнодто орошоо. Эгээл энэ үедэ Э. Халудоров алдуу гаргажа, бодогүй үлэшэhэн байха юм.

Гармаев — Залкинд хоёрой уулзалгада хараар наадагшань Бенониин хамгаалалта хэрэглэhэн байгаа. Уданшьегүй хүшэр хүндэ байдалда ороходоо, бодоёо минитээр үгэхэ баатай болоо hэн. Тиигэжэ В. Залкинд илалтаарнь нүхэрөө түрүүлэн амаршалба.

Раднаев — Шагдыровые, Иринчинов — Хангаловые, Прутовой — Сахиновые, Гармажапов — Шойжинимаевые шүүгээ.

Долоон нааданай hүүлээр И. Брылев зургаан очкотой болонхой. Митыпов, Леонов болон Барнаков хахад очкогоор тэрээнhээ гээгдэнэ. Сойбонов — 5, Раднаев, Халудоров гэгшэд тус тустаа 4,5 очкотой юм. Юундэшьеб А. Андреев, П. Кликунов долоодохи наадада ерээгүй.

В. ХАХАНОВ.

ЭДИР ШАТАРШАД МҮРЫСЭНЭ

ВЛКСМ-эй ЦК-гай «Белая ладья» гэhэн шанда хүртэхын тула республикымнай пионерскэ дружинанууд Улаан-Үдэ хотодо январиин 4-нөө эхилжэ табаадахяа мүрысэхэнь. Агатын, Кабанскын, Хэжэнгын, Хэрэнэн, Ивалгатын болон Улюнхаанай эдир шатаршад хабаадаха эрхэтэй болоhон юм. Энэ мүрысөөнтэй дашарамдуулан, шатар тухай хэлэхэ иимэ бодомжонууд бии.

Үнгэрэгшэ жэлэй сентябрь hараhаа декабрь болотор дунда hургуулинуудта, районууд болон кустнуудта шатараар мүрысөөнүүд үнгэрөө. Эхэнхи hургуулинуудта, районуудта энэ мүрысөөн саг соогоо эмхи түримтэйгээр, hайнаар үнгэргэгдэhэн байна. Илангаяа Баргажанай ба Бэшүүрэй районуудта мүрысөөнүүд эгээн hайнаар эмхидхэгдээ. Ахамад судья Н. Галдановай хүтэлбэри доро Баргажанай «Белая ладья» клубай штаб кустовой мүрысөөе шатарай hайндэр болгожо шадаа.

Баунтын, Прибайкалиин, болон Хойто-Байгалай командануудай hүүлэй хоёр жэлэй мүрысөөнүүдтэ хабаадалсахаяа болиhониинь ехэ харамтай. Дурсагдагша районуудай ВЛКСМ-эй райком, районно спорткомитет эдир шатаршадта анхаралаа хандуулнагүй гэхэ байнаб.

Мүрысөөндэ ерэхэ аргагүйhөө боложо, олон hургуулинуудай команданууд мүрысөөндэ хабаадаагүй. Энэ ушарhаа Дээдэ-Хэжэнгын, Гүндын дунда hургуулиинхид кустовой мүрысөөндэ ерээгүй. Харин улюнхаанайхид энэ талаар тиимэшье hайн байдалтай бэшэ аад, дүүрэн бүридэлтэй команда асараа. Гурбан басагадайнь хоёрынь Саяна Цырендашиева, Женя Будаева хүбүүдтэй наадажа, түрүүшын hуурида гараад, олоной магтаалда хүртөө бэлэй.

Л. ГАРМАЕВА,
«Белая ладья» клубай штабай түрүүлэгшэ.

ШЭНЭ ЖЭЛЭЙ ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Физкультура ба спортын городской комитедэй Шэнэ жэлэй шанда хүртэхын түлөө заншалта мүрысөөн Улаан-Үдын түмэр замай техникумэй спортзал соо хоридохёо үнгэргэгдэбэ. Спортын табан бүлгэм болон клубай 200 шахуу хүнгэн атлет тэрээндэ хабаадаhан байгаа.

Энэ мүрысөөн хүнгэн атлетикээр бүхэроссиин ба бүхэсоюзна мүрысөөнүүдэй урда тээ манай «спортын хатанай» түлөөлэгшэдтэ ехэ шалгалта болоhон байха юм.

«Трудовые резервы» бүлгэмэй олимпийскэ бэлэдхэлэй түбэй хүмүүжэмэлнүүд олонхи зүйлнүүдээр түрүү hуури эзэлжэ, командаараа 13-дахяа илажа гараба.

60 метрэй урилдаанда уласхоорондын классай спортын мастер Надежда Виноградоватай хурдан солбоноо туршаха хүн олдобогүй. Тэрэ 7,5 секунда саг харуулжа, илалта туйлаа. Тэрэнэй дүү басаган — 44-дэхи hургуулиин 10-дахи классай hурагша Таня Виноградова ядро түлхилгээр эхэнэрнүүдэй дундаhаа илажа, чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Спортын мастер Николай Суворов 190 сантиметр үндэрые харайжа, түрүү hуури эзэлээ. Яхад hүрэлгөөр РСФСР-эй спортын мастер Владимир Базилевский гурбан алхасаар харайхадаа шалгарба.

Спортын мастерта кандидадууд амжалтатай hайнаар мүрысөө. Тусхайлбал, Наталья Соболева — утые харайлгада, Ольга Козлова 300 метрэй урилдаанда эрхимлэhэн байна. Манай республикын бэлигтэй бэрхэ хүнгэн атлетүүдэй бүхэсоюзна болон уласхоорондын мүрысөөнүүдтэ хабаадахын тула hорилго бэлэдхэл хэжэ байхадань, залуушуул урилдаанай олохон номернуудта түрүү hууринуудые эзэлбэ. 14-дэхи hургуулиин 10-дахи классай hурагша Таня Воронина — 2000 метртэ, Шэнэ-Бэрээнэй дунда hургуулиhаа Света Манзурова 600 метрэй зайда илаа.

БГПИ-гэй студент Бальжинима Самбуев 3000 метртэ урилдахадаа, хурдан сүлхэ байhанаа харуулба. Багшанарай институтдай команда ябала hайн hорилго болодхэлтэй байба. Тренернүүд В. И. Бражнигай, О. Г. Баторовай габьяа энэ талаар ехэ гээд тэмдэглэлтэй. Тус институтдай суглуулагдамал команда — хоёрдохи, ЛВРЗ-гэй спортклубай хүнгэн атледүүд гурбадахи hууринуудые эзэлбэ.

1-дэхи ДЮСШ-гай тренер, спортын мастерта кандидат Андрей Чебунин ядро түлхилгээр түрүү hуури эзэлбэ. Улаан-Үдын уран бүтээлэй ба гарай бэлэгэй заводой физкультурын инструктор Ольга Сластникова үндэрые харайлгада эрхимлэбэ.

Энэ мүрысөөн дутуу дундануудые элирүүлээ. Нэгэдэхеэр, «Труд», «Спартак» бүлгэмүүдэй, «Забайкалец» гэжэ спортклубай хүнгэн атледүүд юундэшьеб мүрысөөндэ хабаадабагүй. Спортын үндэр үрэ дүнгүүдые туйлахын тула жэлэй дүрбэн сагта hорилго бэлэдхэл хэхэ шухала гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй.

Илагшадта горспорткомитедэй Шэнэ жэлэй шангууд барюулагдаба.

Б. МИРОМАНОВ.

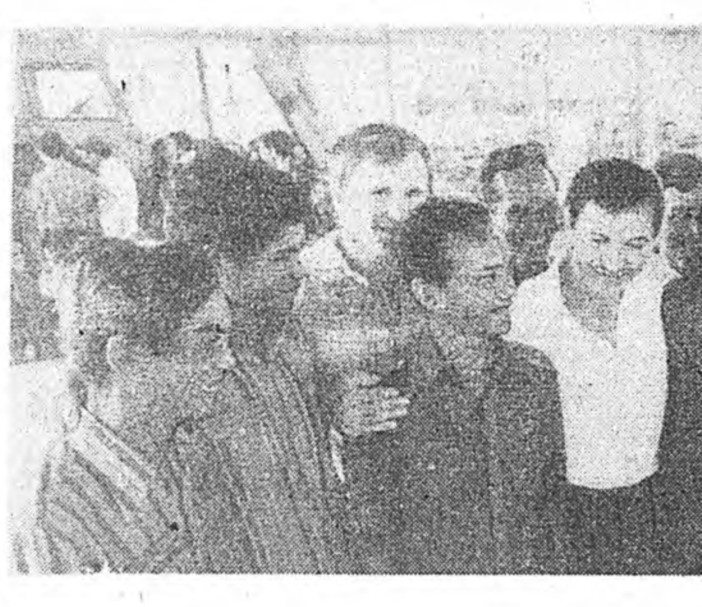

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. Варшавска Договорто ородог гүрэнүүдэй Политическэ Зүбшэлэлгын комитедэй зүблөөнэй коммюнике. «Руде право» газетын асуудалда нүхэр Ю. В. Андроповой үгэhэн харюу. ТАСС-ай hүүлэй шэнэ hонин. «Ажал хэрэгээрнь — алдар суу» — Улаан-Үдын Железнодорожно районд РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Хоёрдохи хуудаhанда. Партиина ажабайдал. «Урдахияа бодомжолго — hайн шэнжэ шанар» — Яруунын районой «Юбилейный» совхозой парткомой секретарь В. Хамхановай статья. «Ажалай минута бүхэн үнэтэй» — Улаан-Үдын вагонно депогой токарь Н. Беженцевэй статья. «БАМ баригдана, БАМ барина» — В. Байкаловай статья. Редакцида ерэhэн бэшэгүүдhээ.

Гурбадахи хуудаhанда. Шэнэ номууд. «Сибирягуудай гэр бүлэ тухай хөөрөөн» Н. Ярневскиин статья. Хилын саанаhаа.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Манан гол корреспондентдэ» — «Правда Бурятии» газетэдэ уншагшадай эльгээhэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл. «Байгалай үмэнэхи түрэл хизаарнай» — хизаар оронoo шэнжэлэлгэ тухай материалнуудай суглуулбари.

«СПОРТЛОТОНУУДАЙ» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотонуудай» январиин 1-дэ үнгэргэгдэhэн 1-дэхи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени огсолбо.

«49-hөө 6-ень тааха спортлото»: 635.741 билет ороо. Зургаан номер хэншье таабагүй, табан номер (18 карточка) таагшад — 2.206 түхэриг, дүрбэн номер (953 карточка) тааhан хүнүүд — 60 түхэриг, гурбан номер (18.768 карточка) таагшад 5 түхэриг абаха байна.

«36-hаа 5-ень тааха спортлото»: 3.653.849 билет ороо.

Табан номер (11 карточка) тааhан хүнүүд — 10.000 түхэриг, дүрбэн номер (2.144 карточка) таагшад — 154 түхэриг, гурбан номер (81936 карточка) тааhан хүнүүд 8 түхэриг абаха.

«Спортлотонуудай» 1-дэхи тиражай шүүбэринүүд январиин 12-hоо 1983 оной февралиин 12 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Хүгжэмтэ онтохон. 10.25 — Оршон тойронхи байгаали аршалан хамгаалха тухай баримтата фильмүүд. 10.55 — «Дикая собака Динго» — уран hайханай фильм. 12.30 — Шэнэ hонин (12.35 хүрэтэр). 16.30 — Шэнэ hонин. 16.50 — «Разговор о призвании» — баримтата фильм. 17.10 — Гнесиныхэтэнэй нэрэмжэтэ гүрэнэй багшанарай хүгжэмэй училищиин баянистнуудай оркестрэй концерт. 17.35 — «Москва шадарай тосхоной шэнэ hонин».

Улаан-Үдэ. 18.05 — Хүдөөгэй ажалшадта зорюулагдаhан концерт. 18.45 — «Байгал» — мэдээсэлэй программа. 19.15 — Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойе угтуулан. «Эсэгэ хүбүүн хоёр» гэhэн дамжуулга.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — Хоккейгээр уласхоорондын уулзалга. «Филадельфия Флайерс» — СССР-эй суглуулагдамал команданууд. США-hаа дамжуулагдаха. 22.00 — «Время». 22.35 — «С. В. Образцовой хөөрөөн». 2325 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 23.40 — Түбэй теле... видениин болон радиогой симфони... эстрадна хүгжэм... концерт.

ХОЁРДОХИ П...

Москва. 12.55 — ...гын программа. 1... гли хэлэн. 13.30 — ...гэрүүлгын филь... «hэргээн хүгжөөл... гай искусство». 14... Гранаткинай дура... болоор эдиршүүд... рондын мүрысөө... ба СССР-эй суглуу... мандануд. 15.10 — ... Европын чемпионат... ба Австриин суг... командануд. 16.5... оронoo хамгаал... — киноэпопей. ... ние Белоруссии... фильм. 16.45 — ... нин.

Улаан-Үдэ. 16.5... церт в 7-м класс... тата фильм.

Москва. 18.05 ... даанай клуб». 19... рaг бүхэндэнь — ...

Улаан-Үдэ. 19.45 ... ское многонацио... баримтата филь... Ородой классичес...

Москва. 21.00 — ... нойрсогты, багаш... «Жэлэй дуунууд» — ... лефестивальнуудай... нуудаар. 22.00 — ... 22.35 — «Обыкно... до» — уран hайха... (1-дэхи ба 2-дохи...

Редактор Р. ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор — 2-54-54, приемная — 2-54-93, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-35-95, машинное бюро — 2-57-63, фотолаборатория — 2-33-61, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография ...ственного комитета Бурятской ... делам издательств полиграфии ... ной торговли.
Н-03305. Заказ № 5. Индекс ...